

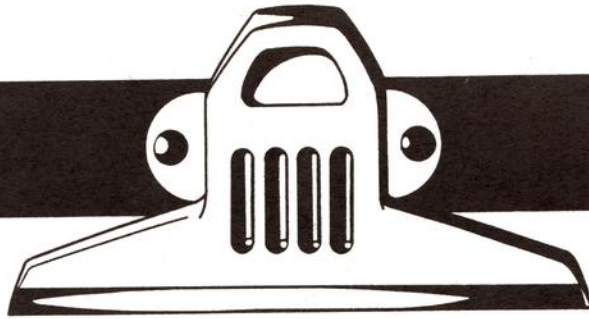
HUNSFOS POSTEN

Organ for Hunsfos Fabrikker og Norsk Wallboard A/S

Ved Vikeland hovedgård på familieturen 20. mai.

Frist for stoff til neste nr. er 15/8-89

HUNSFOSPOSTEN
utgitt av
Hunfos Fabrikker
Hunfos Arbeiderforening
Hunfos Funksjonærforening
Hunfos Bedriftsidrettslag

REDAKTØR:
Reidar Liane
Tlf.: 56713, arb.: 333.

REDAKSJONSMEDLEMMER:

Ole Jakob Tharaldsen
Edgar Sakariassen
Jan Skårdal
Bjørn Arild Lindland
Sigurd Gundersen
Bjørn Østefjell

WALLBOARDEN:

Elin Wilhelmsen
Bjørg Marit Viste
Tor Strandberg

TRYKT HOS

Sørtrykk, Vennesla
på 100 gr Crown Set
Omslag
150 gr Crown Set

Ettertrykk bare etter
nærmere avtale

Den store oppgave vi står overfor er å skape et «Hunfos for fremtiden». Det skal og må vi make, men det forutsetter igjen at vi greier å bli bedre på alle områder.

Siden sist har vi mottatt en ny utmerkelse. Denne gang takket være den fabelaktige innsatsen fra bedriftsidrettslaget i forbindelse med sykkelaksjonen. Bedriftsidrettslagsformann Alf Hodnemyr mottok på bedriftens vegne Sofus Bedriftspris for 1988, overrakt av juryens formann, LO-leder Leif Haraldseth. Dette skjedde under stor festivitas i Oslo Rådhus.

Som en videreføring av ånden fra sykkelaksjonen, har bedriften gått ut med tilbud til alle ansatte om å foreta en kondisjonstest samt på testgrunnlaget å utforme et individuelt tilpasset treningsprogram. Dessuten omfatter tilbudet en ny kondisjonstest etter noen måneder for å måle hvilke utslag gjennomført treningsprogram har hatt på formen. Jeg oppfordrer så sterkt jeg kan den enkelte til å gjøre bruk av tilbudet. Jeg føler meg forvisset om at det vil kunne gi den enkelte økt trivsel og bedre helse. Dessuten, og det er ikke minst viktig, så vil det være ett element i det som skal til for at vi kan bli bedre som bedrift. Bedre fysisk og psykisk helse øker prestasjonsnivået og reduserer sykefraværet til glede for den enkelte, for bedriften og for samfunnet.

Pr. uke 20 er det godt å kunne konstatere at produksjonen hittil i år totalt sett ligger litt i overkant av budsjett samt 12% høyere enn for tilsvarende periode i 1988. Det er spesielt gledelig å konstatere den utvikling vi har hatt på MG-maskinene hvor vi har en produksjonsøkning i forhold til ifjor på 30%. Selvfølgelig er det ombyggingen på PM 3 som i første rekke gjør utslaget, men også på PM 4 og PM 6 har vi hatt en svært fin utvikling den senere tid.

Salget holder seg fortsatt godt oppe. Ordresituasjonen varierer imidlertid sterkt fra produkt til produkt – fra det helt gode på MG-maskinene til det svake, spesielt for PM 5/avd. 9. Det ligger en stor utfordring for salgsavdelingen i å rette opp svakhetene i ordresituasjonen. Det er dessuten kartlagt et betydelig potensiale for lønnsomhetsforbedring ved en videre produktsammensetning, så her må vi også bli bedre!

VI MÅ BLI BEDRE!

En av de største utfordringer vi står overfor er å sikre en bedre og jevnere kvalitet på våre produkter. Det gir håp og tro på fremtiden og på at vi skal klare brasene når vi kan fastslå at vi har oppnådd en bemerkelsesverdig heving av renheten i våre papirprodukter ved hjelp av relativt enkle tiltak. Ustabilt kvalitetsnivå har skapt størst problemer for oss på Hunnsblade, men det er nå full fart på et omfattende arbeid med å få i stand en radikal forbedring av forholdene. Det er helt nødvendig for våre markedsmuligheter, så også her må vi bli bedre!

Den 03.05. behandlet bedriftens styre igjen spørsmålet om en utbygging av PM 5/avd. 9 og en stor satsing på bestrøket treholdig papir. Styret fastslo at prosjektet er interessant og at det skal arbeides videre, ikke minst med finansieringen. Dette vil kreve betydelig innsats fremover.

Vi har i skrivende stund ikke fått avklart vår søknad om fornyet utslippskonsesjon. I konsesjonssøknaden har vi foreslått omfattende tiltak for å redusere miljøbelastningen. Noen vil alltid mene at vi ikke gjør nok, men vi må bli bedre til å få frem at de ulike tiltak plasseres riktig i tid slik at bedriften har tekniske og økonomiske forutsetninger for å kunne make å gjennomføre tiltakene og samtidig fornye produkter og produksjonsprosesser.

Som bedrift har vi nå kommet langt når det gjelder introduksjonen av våre miljøprodukter, spesielt i det norske marked. Våre klorfrie papirprodukter er ganske enestående. Forbrukerrådet vedtok forleden kriterier for miljøvennlig papir, og dette er i følge Forbrukerrådet klorfritt papir eller i enkelte tilfeller også papir produsert på basis av returpapir. Det er gjort en fin jobb hos oss, i stor utstrekning i samarbeid med store kunder når det gjelder utviklingen av vårt klorfrie miljøpapir. Men også her må vi bli bedre, og en av de mange oppgaver på denne sektor er å øke papirets lyshet ytterligere uten bruk av klorbleking.

Opgavene er mange og utfordringene store for oss alle. Men det er bare positivt – det er det som krydrer hverdagen og gjør den meningsfull og god!

God sommer!

Med vennlig hilsen.

Guttorm A. Vennesland

Fra personalkontoret

Ved personalsjef Arne Aanesland.

EFFEKTIVITET

Nøkkelen til bedre arbeidsdag og en rikere fritid

Vi ønsker alle å ha det best mulig i den situasjonen vi befinner oss i.

Ved å analysere vår egen situasjon kan man ved å endre/forbedre endel av våre daglige rutiner/arbeidsmetoder bli mere effektive, og gjøre livet lettere for oss i det daglige arbeidet og i fritiden.

I forrige nummer av HP hadde vi en liste på 10 punkter under mottoet:

HUNSFOS – en positiv bedrift.

Da skrev vi om punkt 1 – Tenk positivt. Artikkelen denne gangen – effektivitet, berører flere av de nevnte punktene.

HVA ER EFFEKTIVITET?

Det er viktig å ha en praktisk definisjon som kan være en ledetråd i det daglige virke. Derfor foretrekker jeg å si at:

Effektivitet er å få gjort

- de riktige ting
- i riktig rekkefølge
- på riktig tidspunkt
- godt nok
- hurtig nok
- uten spill av ressurser.

Denne definisjonen viser de viktigste krav vi må oppfylle for å være effektive.

La oss se på de enkelte krav:

«Å GJØRE DE RIKTIGE TING...»

krever at vi har klare mål. Først da kan vi vurdere hva som må gjøres for å oppfylle dem. Uten klare mål er det umulig å vite hva som er riktig eller galt. Det lyder selvsagt, men hvor godt er denne forutsetning oppfylt i praksis?

«... I RIKTIG REKKEFØLGE...»

understreker at vi må prioritere riktig når vi har knapphet på ressurser. I

denne forbindelse er faktorenes orden ikke likegyldig.

«... PÅ RIKTIG TIDSPUNKT...»

Skal tiltak få den ønskede virkning, er riktig «timing» ofte avgjørende. Selv de fineste juletrær er uselgelige midtsommers, uansett pris. Derfor er det viktig å fastsette tidsfrister for når ting skal skje, og være nøye med å følge dem opp.

«... GODT NOK...»

Vi må vite hvilke krav som må stilles til det arbeid som skal utføres. Hvis vi gjør dårlige ting, spolerer vi muligheter, eller vi må gjøre arbeidet om igjen. Begge deler er spill av ressurser. Slendrian er en dyr luksus.

I visse tilfelle bør ting gjøres 100% perfekt. En kasserer bør ha som mål at kassen stemmer, og en telefonsentral bør helst kobles slik at alle abonnenters telefoner fungerer.

«... HURTIG NOK...»

påpeker at vi ikke bør bruke mer tid på en oppgave enn den fortjener i forhold til sin betydning. Det krever både gode arbeidsvaner og hjelpemidler, og ikke minst et visst arbeidstempo! Her ligger ofte store uutnyttede ressurser.

«... UTEN SPILL AV RESSURSER...»

Effektivitet måles ved å vurdere resultat i forhold til totalt ressursforbruk. Det lyder selvsagt, men forsømes ofte i praksis. De siste to punktene overlapper forøvrig hverandre, ved at de begge handler om bruken av ressurser. Når tid vies et eget punkt, er det fordi tid ofte er den knappeste ressurs, som det derfor bør økonomiseres med bedre enn noen annen. Tiden er kostbar for oss alle, både på arbeid og i pri-

vatlivet. Det gjelder derfor å benytte den på en mest mulig fornuftig måte.

AKTIVITET, PRODUKTIVITET, EFFEKTIVITET

På bakgrunn av vår definisjon er det lett å forstå forskjellen på disse tre begrepene, og det er viktig at vi husker den:

AKTIVITET

Mange utfolder stor aktivitet uten at resultatet står i stil til den aktiviteten som utfoldes. Det er som oftes ikke vanskelig å være aktiv og gjøre mye – men det er resultatet og kvaliteten på aktiviteten som er avgjørende.

PRODUKTIVITET

defineres som «oppnådde resultater målt i forhold til anvendte innsatsressurser». Det produseres riktignok noe, – men dessverre ikke det riktige. Mange høyproduktive mennesker er ineffektive fordi resultat ikke står i stil til innsatsen.

EFFEKTIVITET

innebærer at det med høy produktivitet skapes nyttige resultater som bidrar til å oppfylle de oppsatte mål.

Man kan spørre seg om effektivitet kan arves eller må tilegnes. Mange har forsøkt å finne om det er sammenheng mellom persontyper og effektivitet. Teoriene varierer, men det synes å være enighet om følgende:

● EFFEKTIVITET ER IKKE ET ARVET NATURTALENT

Selv de som synes å ha arvet disse verdifulle egenskaper eller talenter, må lære hvordan de skal utvikle og utnytte dem for å kunne bli effektive.

Effektivitet er ikke knyttet til spe-

sielle persontyper. Det er heller ingen personlige egenskaper som garanterer eller er altavgjørende forutsetninger for effektivitet.

Effektivitet er ikke betinget av høy intelligens. Du kjenner sikkert selv «relativt ubegavede» som er kommet langt fordi de har forstått å utnytte sine begrensede talenter. Likeledes finnes det lynende intelligente mennesker som i mange av hverdagens situasjoner virker forbløffende ineffektive, for ikke å si klønete.

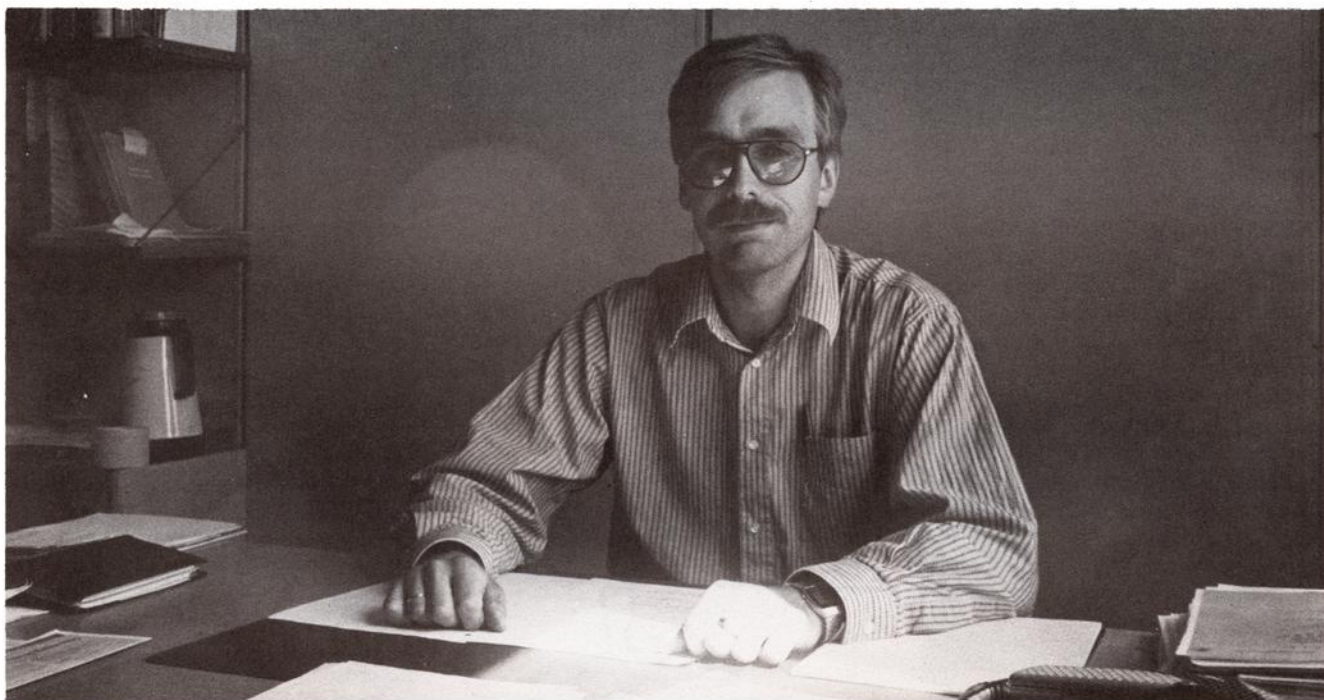
Effektivitet er situasjonsbetinget ved at den avhenger av våre omgivelser, arbeidsforhold, hjelpemidler og de personer vi skal samarbeide med. Din effektivitet er sterkt avhengig av hva slags sjef du har, eller hvor dyktige og samarbeidsvillige dine kolleger og medarbeidere er.

Effektivitet kan læres. Det er et spørsmål om å tilegne seg ferdigheter i å bruke gode arbeidsvaner, metoder, teknikker og hjelpemidler.

Det som her er nevnt går mest på det

daglige arbeidet, men kan også brukes direkte på den måten man disponerer fritiden, og det man holder på med der.

Da dette emnet er meget omfattende, ønsker jeg å fordele dette over to nummer av HP, og kommer tilbake i neste nummer med mer om effektivitet – nøkkelen til en bedre arbeidsdag og en rikere fritid.

KVALITETSINGENIØR

Svein Jørgensen

Selv om Svein bare har vært ansatt ved bedriften i kort tid så skulle han være godt kjent av alle. Som kvalitetsingeniør er hans arbeidsområde hele fabrikkens hvor han følger med i hele produksjonsprosessen.

HP vil gjerne høre mere om hans arbeid og vi besøkte han på hovedlabben hvor han har sitt kontor.

– Kan du kort fortelle hva ditt arbeid er?

Hovedoppgaven er å se at våre produkter blir av beste kvalitet, noe som kan gjøres ved endring/forbedring av kontrollrutiner. Dette betyr at jeg samarbeider med den enkelte avdeling.

– Dette betyr vel at du jobber mye

med forebyggende tiltak?

Ja, i høy grad. Alle kontrolrutiner kan gjøres bedre og det er viktig at eventuelle feil kan oppdages så tidlig som mulig.

– Kommer det ofte reklamasjoner fra kundene – og i så fall – hva blir da gjort.

Vi må kunne si at våre kunder er godt fornøyd med våre produkter, men det hender dessverre at vi får reklamasjoner. Når dette oppstår undersøker vi hvor i produksjonen dette oppsto og gjennomgår eksisterende kvalitetskontroller. Vi forsøker da å forbedre kontrollen slik at samme feil ikke skal oppstå igjen.

– Har du noen kontakt med kundene?

Delvis. Det kan være i forbindelse med behandling av reklamasjon og utvikling av papirforbedring. Det hender at en kunde kjøper ny maskin og vi samarbeider da med å finne frem til en papirkvalitet som passer best til hans bruk.

– Hvordan er samarbeidet mellom deg og den enkelte avdeling?

Svært godt!

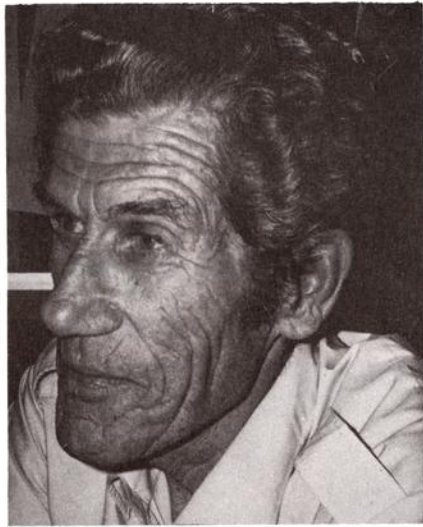
– Hvilke mål har du som kvalitetsingeniør?

At alt papir som kjøres ut fra Hunsfos er av beste kvalitet.

HVOR SKAL DU I SOMMERFERIEN?

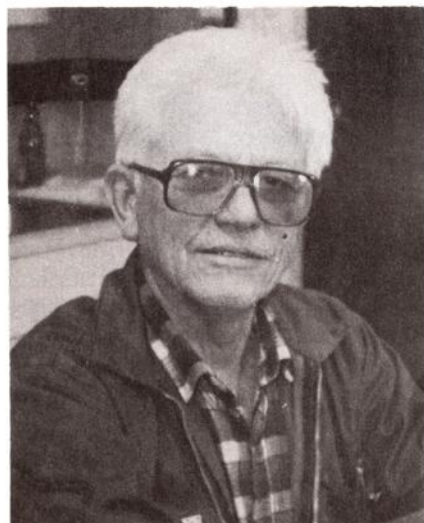
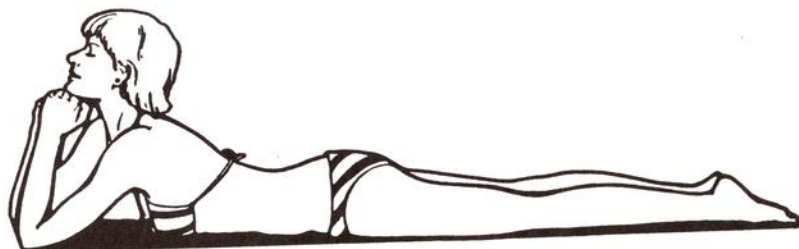
Svein Helge Åsheim – sliperiet
En tur ti Sommerland.

Elias Omdal – PM 3-4-6, skift 4
Skal på fisketur til Tørdal i Telemark.

Herborg Wennerberg – material-
lageret
Bare småturer. Var just i Israel.

Helge Krogstad – papirlab.
Bussferie ei uke i Hessen i Tyskland.

Bjørn Landsverk – PM 5
Stavdalsheia i Valle.

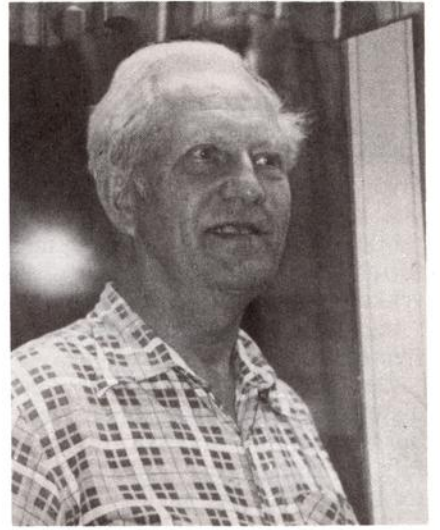

Ingunn Ellefsen – laboratoriet
Æ he ingen plane.

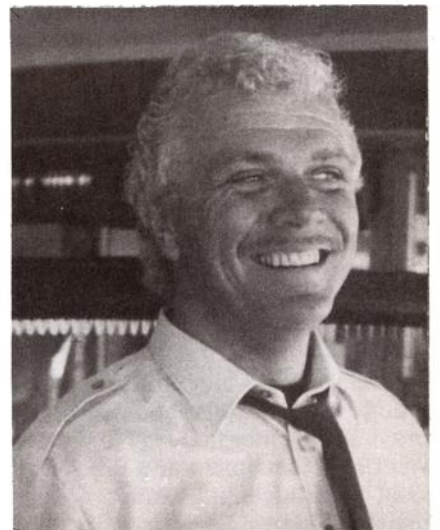
Liv Tone D. Larsen – kontoret
Sykkelferie i Danmark.

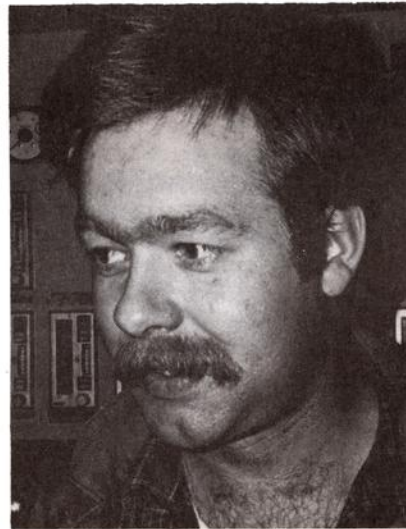
Einar Gundersen – PM 1
Til Sunnfjord for å fiske laks.

Sverre Svaland – PM 4, skift 4
Vil ta det rolig i ferien, men regner
med en 3-4 dagers tur til Sverige.

Axel H. Ståhl – vakta
Slappe a heime i år for første gang.

Reidar Godtfredsen – PM 3, skift 4
Fiske sjebbe i Kilefjorden.

— BEDRIFTSANDAKTER —

Vi er så heldige her på Hunsfos at vi har en ledelse som er svært positive til bedriftsandakter i arbeidstiden. Hvor langt tilbake i tiden vi må for å vite når disse startet opp her på fabrikk, har jeg ikke greie på, men formoder at etter de siste 13 ukers vekkelse over Vennesla må få en oppsving – såvel på kontinuitet og også på fremmøte.

Det har vært gripende å se under disse fellesmøtene – som for det meste har vært holdt i Frikirken – hvordan folk har kommet for å søke frelse og fornyelse. Vennesla har hatt en spe-

siell besøkestid og det ser ut som folk i vår tid blir mer og mer klar over at vi lever i endetiden.

Et stikkord er nok å nevne: Forurenningen.

Mange mennesker skjønner at denne verden er under avvikling og at Gud skal skape EN NY HIMMEL og EN NY JORD. Dette er jeg så barnslig og naiv at jeg tror på.

Når disse fellesmøter en gang tar slutt, er det vårt ønske og vår bønn at ilden må fortsette å brenne – slik at det fremdeles kan komme noen som lengter etter fred med Gud. Hver sjel er dyrebar i Guds øyne!

Det er vel ikke så galt å si at som en av de mange ringvirkninger av vekkelsemøtene, har det blitt startet et «brødrekor» på Hunsfos på cirka 14–16 mann og vi ha øvelse i kantina på mandager klokken 17.30.

Det sier seg selv at jobben må prioriteres, så både når det gjelder disse øvelsene i sanggruppen og bedriftsandaktene, så kan det variere på fremmøte. Kanskje vi ser nettopp deg neste gang. Vel møtt!

Helt til slutt – vennligst les Lukas 7, 18–23.

Arne Johan Andersen

Ivar Medaas dro sist høst fra «tabletter, fyll og felespel» til et evangeliesenter utenfor Kristiansand. Etter tre måneder kom han hjem, overbevist om at Jesus skal hjelpe ham ut av mange års alkoholmisbruk.

– Terapien for meg er at troen skal fylle savnet etter alkohol. Jeg måtte prøve å berge meg litt. Jeg ble overbevist om at det som står i Bibelen er sant. Når ingenting annet hjelper måtte jeg prøve det. Etterpå har jeg hatt en fenomenal følelse av at dette er det rette.

20 års misbruk

Trubaduren og spillemannen Ivar Medaas snakker stillferdig og om sin kristne omvendelse. Han har motforestillinger mot å stå fram med store ord som en nyomvendt kristen. – Du vet aldri om det holder. Etter 20 års alkoholmisbruk blir man ikke frisk på en måned, sier han. Ivar Medaas har aldri tatt direkte avstand fra Gud og den kristne tro. Hans holdning til kristendommen har vært som hos nordmenn flest. Han har aldri tatt dette riktig på alvor – før de siste månedene.

– Et fantastisk arbeid

Det hele startet da representanter for Evangeliesenteret tilfeldig kom

innom renseriet som fru Kari Medaas driver hjemme i Alversund, et par mil nord for Bergen. De kom til å fortelle litt om arbeidet som evangeliesenteret driver, og om den hjelpen senteret kan gi. Kort tid etter reiste Ivar Medaas til Kristiansand for å slutte seg til de 10 andre klientene ved Hunsfosheimen Evangeliesenter.

Han fortelle at den siste tida før han selv gikk med på å legge seg inn på et evangeliesenter utenfor Kristiansand, bare besto av fyll og spektakkel.

– Alt holdt på å bryte sammen. Familien var i ferd med å gå i oppløsning, og jeg sto i fare for å gå økonomiske fallitt, sier han.

Valium

Daglig spiste han en mengde valium-piller, og i perioder drakk han store mengder alkohol. En kasse øl eller et par flasker vodka eller gin om dagen var ikke uvanlig.

Kanskje kommer jeg også med tiden til å lage og fremføre evangeliske sanger, sier Ivar Medaas. Han gjør det klart at han ikke er noen predikant, og ikke kommer til å bli det heller. Men han vil gjerne si noe om det som har skjedd med ham i det siste. Han leter litt etter ordene før han sier:

– Mange setter spørsmålsteget ved dette med Jesus. De burde ta ham på alvor. Da går alt så mye bedre.

ANDAKT

Salme 50 forteller følgende: «Den allmektige Gud Herren taler og kaller på jorden fra solens oppgang til dens nedgang». Så lenge nådens sol skinner, kaller Jesus mennesker til frelse, men når nådetiden er til ende, opphører også Guds kall og frelestilbud. Gud kaller på mennesker på mange forskjellige måter gjennom ordets forkynnelse i møter, TV og radio. Gjennom kristelig litteratur, i bøker og blader, gjennom sykdom og død. Jesus bruker alle anledninger til å frelse mennesker.

Vi har gjennom 13–14 uker opplevet en vekkelsebølge over Vennesla. Arne og Egil har sunget og talt Guds ord og mange mennesker er blitt frelst i møtene og hjemme ved å lytte på radio Loland. Kanskje er du en av de som har hørt forkynnelsen uten å ta et standpunkt. Da vil jeg gjerne si så varmt som jeg kan: «Søk Herren mens Han finnes og kall på Ham den stund Han er nær».

Denne anledning som vi har hatt i denne besøkestid kommer kanskje aldri igjen. De mange som har sagt ja til Jesus, har frimodig bekjent og gitt uttrykk over den glede og fred som de har fått og kan synge med i sangen: «Nå er vi på vei til Himlens Land, frelst jeg er, Jesus har grepet min hånd». La Han også gripe din!

O H H

Fabrikkens gang . . .

Papirfabrikken pr. uke 18

	Produsert tonn	Avvik til budsjett
PM 1	7847	÷ 4,0%
PM 3	3794	+ 7,3%
PM 4	4407	+ 4,6%
PM 5	13786	± 0,0%
PM 6	6028	+ 4,5%
Sum	35862	+ 1,1%

PM 1

At PM 1 ligger under budsjett skyldes en rekke ting. De to største enkeltpostene er:

1. Vanskeligheter med de nye miljøkvalitetene. De massene vi må bruke gir oss store problemer, men det ser ut som om en løsning er på vei.
2. Måten vi har kjørt Bond på siden senhøstes gir ikke de budsjettoverskridelsene som vi tidligere var vant til.

En postisiv ting ved PM 1 er at en endring i sileriet ser ut til å gi renere masse til maskinen. Og derved renere papir ut av maskinen, hvilket vi sårt trenger.

PM 3

Maskinen går godt og der finnes potensiale til høyere produksjon.

PM 4

PM 4 går godt når vi ikke må lage vanskelige kvaliteter i lave gramvekter.

PM 5

Maskinen ligger på budsjett, men har ikke gått så godt i det siste som den gjorde tidligere.

PM 6

Maskinen går godt – ingen spesielle kommentarer.

SALG

Vi har allerede to perioder av 1989 bak oss. Tiden går utrolig raskt, og det skyldes nok at aktivitetene er mange og varierte.

Salget i disse to periodene har utviklet seg ganske fint når en tenker på at total salgsverdi skulle øke med nesten 15% i forhold til fjorårets nivå. Halvparten av denne økningen ligger i større tonnasje til de forskjellige markedene, og den andre halvparten ligger i økte priser eller verdi på produktene.

I første periode lå vi 5 mill. kr. bak det som var budsjett mens andre periode utviklet seg helt i henhold til budsjett.

Ordredekningen fremover er usedvanlig god for PM 3, 4 og 6, mens vi har endel problemer når det gjelder PM 5 og avd. 9. PM 1 har også forholdsvis god dekning for innlandet.

Det som imidlertid har vært et hovedtema nå i løpet av våren er kvalitet. En rekke kunder har kjørt kraftig på å få høynet kvalitetsnivået på leveringene fra Hunsfos. Det er derfor gledelig å se at flekknivået har blitt betydelig redusert i og med at dette med urenheter i papiret var et av de store klagegrunnlagene. Det andre området som vi må konsentrere på fremover er å heve kvalitetsnivået på produktene utfra PM 5 og avd. 9. Her er det satt i gang et arbeid som jeg er sikker på vil gi gode resultater.

På miljøpapir-siden har det utviklet seg med et uhyre raskt tempo. Nå i begynnelsen av mai er også kriteriene for hva som er miljøvennlig papir fastlagt fra Forbrukerrådet. Det er veldig gledelig å se at disse går helt i favør av den produktlinje som vi har valgt. I hovedtrekk er kriteriene slik at det må være papir hvor massen ikke er bleket med klor eller klorholdige forbindelser. Og dette tilfredsstillende Hunsfos. Vi

har også et ypperlig utgangspunkt for å kunne hevde oss solid innen dette området, men det gjør vi bare ved å legge betydelig vekt på et godt kvalitetsnivå også innen dette feltet.

Det blir spennende å følge med på utviklingen videre.

Hilsen

Ragnar S. Langfeldt

Revisor sluttet

Arne K. Rydland slutter som revisor for Hunsfos etter 25 års tjeneste.

Ved en enkel tilstelning overrakte regnskapssjef Oddvar Robstad en gave til Arne, og takket for godt samarbeide gjennom alle disse årene.

Revisor bemerket at han aldri hadde gruet seg til å komme til Hunsfos. Der var det trivelige medarbeidere.

Sammen med revisor Arne K. Rydland ved en festlig sammenkomst.

OSS PENSJONISTER IMELLOM

Georg Viksnes (69)

Denne gangen gikk veien til Røllend. Stedet er en perle i Vennesla hvor mange av beboerne er eller har vært tilknyttet Hunsfos Fabrikker. Her bodde farfar til vår direktør – Guttorm Andreas Vennesland. Han begynte på Otteraaens Papirfabrikk som 10–11 åring. Om hans senere virksomhet på Hunsfos har Hunsfosposten nylig berettet (nr. 3-88). Det huset han bodde i lå ved siden av den gamle hoppbakken.

Målet var Georg og Bergit Viksnes' koselige hjem. Georg ble pensjonert for 4 år siden etter 50 års tjeneste på Hunsfos. Bergit, født Oma i Telemark, var i sin tid den yngste lærerinnen på Hunsfos Skole. Nå er hun den eldste. De har 3 sønner og 1 datter og 3 barnebarn.

Georg er født på Nesane og er sønn av Helga og Torbjørn Viksnes som HP tidligere har omtalt (des.-81). Begge tilhører tallrike slekter. Med ikke så lite hjernespill finner vi at Georgs olderfar og Guttorm A. Venneslands bestemor var søsken. Ut fra disse er det kommet mye bra.

På Hunsfos begynte Georg i 1935 15 år gammel sammen med Toralf Telfsen og arbeidet den første tiden dels på taugbanen, dels på saga. Han var sammen med Martin Ellingsen under anlegget av convoyeren for kubb som lå ved de gamle stallene. Søkket derfra og frem til den gamle hengebroen ble kalt «lortedalen» – de som arbeidet i nærheten gjorde sitt fornodne der. Thoralf Salvesen og Løyning fra Høyner/Ellefsen (som også skjøt ut Storfossen da vasedammen ble bygd) var med på anlegget. Vintren -37/38 var det store snømengder og det ble tatt inn ekstra folk.

Etter en tid med verkstedarbeid sammen med Trygve Amundsen ble Georg på anmodning av celluloseingeniør Christian August Knudzon våren -39 tatt inn til PM 1 for opplæring. Senere på året kom han over til PM 3/4. Disse maskiner gikk under krigen vekselvis og Georg arbeidet dels ved maskinene dels på diskrollavdelingen under formann Henry Jensen.

Georg kjørte noen år som maskinfører før han ble formann i -58/59 ved PM 5–6. Innen han sluttet i 1985 hadde han innehatt formannstillingen ved samtlige papirmaskiner.

Dette var litt om Georgs yrkesaktive liv. Han har vært og er meget mer. Spesielt interesserer han seg for folk og hendinger. De fleste kjenner ham som underholder: som kåsør, visesanger eller deltakelse i sketsjer ved forskjellige arrangementer som i forbindelse med formannskapslovens 150 års jubileum, grunnskolens 250 års jubileum og under åpent møte hvor Otra's miljøproblemer ble diskutert. Videre er det betegnende at Georg og Bergit begge har vært ivrige medlemmer av Vennesla frilynde Ungdomslag i en mannsalder. I år feirer laget 100 år og i den anledning vil Georg spille rollen som far av Bør Børson jr. Det blir gøy.

Georg – du må først nevne noen hendelser på Hunsfos.

I 1939 arbeidet en montør fra Jagenberg i papirfabrikken. Det gjorde sterkt inntrykk på oss å se tyskerens fortvilelse da han en dag fikk ordre om å melde seg til krigstjeneste. I begynnelse av krigen hadde Henry Jensen en gammel trykkpresse plassert bak PM 4. Jeg hjalp ham med trykking men jeg skulle ikke vite hva det dreide seg om. Det var ikke vanskelig å gjette. Henry ble tatt til forhør, men gikk før. Senere måtte han flykte sam-

men med sønnen. Sønn av materialforvalter Rudolf Andersen – Egil – fikk en trist skjebne. Han ble satt inn og omkom senere under transporten med «Vestfalen» som gikk under.

Men det var også lystige hendelser som da cylinderne på PM 3 og 4 skulle vaskes med ren sprit. Da var det folk som rundt maskinene og det ble observert uvanlig mange lystige rundt i bygda. Under vinterkrigen som startet i nov. -39, var det dårlige tider i Finland. På den tiden ble det losset kubb fra finske båter i Ålefjær. Mannska-

pet skaffet seg en ekstra inntekt ved å selge sprit. Dette var også med om å påvirke «stemningen» i bygda.

Hvordan har det vært å arbeide på Hunsfos?

– Det har vært interessant, men også mye trist og tungt. I min tid var det 3 dødsulykker. Det var også noen naturlige dødsfall som inntraff under arbeidet.

Ellers befant jo formannen seg mellom barken og veden og ble ofte benyttet som huggestabbe. På den tiden bedriften gikk over til å benytte furu og løv til cellulose var det tildels store problemer med urenheter i papiret og med bek. Det gjorde ikke saken bedre at papirmaskinene ikke var forsynt med massesiler. Det var ikke gjort over natten å rette opp i forholdene. Celluloseprosessen ble justert, men gode forhold ble det ikke før i -80 årene da vi fikk oksygenbleking.

Under direktør Varemø's tid var jeg med i styringskomitéen. Det var en helsvart tid. Forskjellige grupper innen bedriften utarbeidet haugevis av utredninger vedrørende driften. Vi i styringskomitéen fikk ikke tid til å sette oss inn i sakene før det ble trukket konklusjoner. Nedslående var det at utredningene ikke i tilstrekkelig grad ble lagt til grunn for ledelsens disposisjoner. For oss virket det som om konklusjonen var trukket på forhånd. Det ble bra til slutt da Flaating overtok roret. Jeg har forøvrig bare hyggelige minner fra samarbeidet med kollegene på Hunsfos.

Du er kjent for å ha mange gode historier på lager. Du må gi oss noen.

Da vil jeg nevne noen kontante svar på spørsmål som jeg selv har moro av.

Yngvar Hjelm Johansen ringte ved en anledning laboratoriet hvor han traff Reidar Johansen som var kjent som mannen som alltid gikk med strikkelue: – «Hallo – dette er Hjelm Johansen» – «Hei, dette er strikkelue Johansen».

Så var det celluloseoperatør Knutsen (Larris) med det fagre røde håret. Han traff Leif Wennerberg som nesten er fri for hårstrå: – «Du var ikke tilstede du Leif da båten med hår var i Kristiansand». – «Jo det skal jeg si deg jeg var, men da var det bare rødt hår igjen og det ville jeg ikke ha».

Kristine Viksnes (svigerdatter), Gunnstein, Georg, Ingebjørg Oma og Birgit i gamle setesdalsbunader.

Samme Leif uttalte under røkekampanjen: «Jeg røker deg jeg røkker».

Og så en liten historie om gamle Emil Andersen under en gasslekkasje på den tiden han var vaktmann. På en telefonhenvendelse utbrøt han: «Nå kan det ikke nytte å ringe – nå gjelder det å frelse livet».

Vi forbinder deg med så meget som har opptatt deg i høy grad fra lang tid tilhake.

Både Bergit og jeg har stor glede av å være med i Vennesla Frilynde Ungdomslag. Jeg har vært med i 54 år. Bergit traff jeg første gang i Bondeungdomslaget i Kristiansand. Det ble opptakten til dans resten av livet. Hun har også vært med i Vennesla Frilynde Ungdomslag i mange år hvor vi fremdeles danser hver uke og holder oss i form. Laget feirer til høsten 100 år. Stifterne av laget var ovennevnte Gutorm A. Vennesland samt lærerne

Olav Langeland, Askild Røskeland og O. K. Eivindson. Vennesland var med i min formannstid da vi feiret lagets 60 års jubileum. Det er ikke bare dansen som har opptatt oss – også sketsjer og skuespill. Siste skuespill var Prøysens «Kjem du i kveld».

Du har også mange andre interesser.

Jo, fiske og friluftsliv. Bergit har del i en gård med skog i Telemark. Vi fisker i elven som går gjennom eiendommen, og vi er på fine skiturter på Liffjell. Sjøfiske er vi også interessert i. Det har vært moro å være med Hunsfosgjengen o.a. som opparbeider skiløyper i Vennesla: Oddvar og Svein Røbstad, Kaare Nordhagen, Sigurd Hagen, Alf Hodnemyr. Det er et tiltak av den største betydning for helsa til folk i distriktet. Det er en fornøyelse å se så mange små og store som benytter løypene.

Det slår meg når jeg hører hvordan Georg disponerer sin tid hvor viktig det er for helse og trivsel å arrangere seg sosialt. Vi pensjonister har lett for å isolere oss og det fører sjeldent til noe godt. Du er et eksempel for oss Georg, takk skal du ha.

Tryggve Kittelsen

— SOFUS —

Bedriftspris for 1988 til Hunsfos Fabrikker

Foran Rådhuset før utdeling av Sofusprisen.

Vår energiske sykkelkomité: Alf Hodnemyr, Øystein Lie, Liv Tone Larsen, Bjørg Nesset og Kjell linde ledsaget av direktør Guttorm Vennesland og Tryggve Kittelsen satte kursen mot Oslo Rådhus den 26. april for å motta Sofusprisen. Norges Bedriftsidrettsforbunds president Per Pettersen som vi ble så godt kjent med under utdelingen av sykler på Hunsfos, og LO-leder Leif Haraldseth ledet oss gjennom den praktfulle borggården og opp trappene til festgalleriet hvor Oslo kommune bød på champagne og ordfører Albert Norengen ønsket velkommen.

Etter at champagnen hadde medvirket til å gjøre et hundretalls sykkelentusiaster bedre kjent, ble vi ført til Bankettsalen hvor prisutdelingen skulle foregå.

SOFUS står for Sykkelorganisasjo-

nenes Fellesutvalg. Det er tre organisasjoner med dels forskjellige, dels sammenfallende interesser. Norges Cykleforbund skal ivareta konkurransesyklistenes interesser, sykkelrådet skal ivareta sykkelprodusentenes og sykkelhandlernes interesser, mens syklistenes landsforening er hverdagens og tursyklistenes organisasjon. Av særlig interesse for oss er at Norges Bedriftsidrettsforbund, representert for anledningen ved generalsekretær Reidar Mærkel, president Per Pettersen og sekretær Eva Lande, er med i samarbeidet.

SOFUS-PRISEN som ble presentert for første gang for et år siden, skal inspirere til økt arbeid for sykkelentusiaster. Harepusen kan være symbol på den som velger fornuftig og er livsglad og sunn.

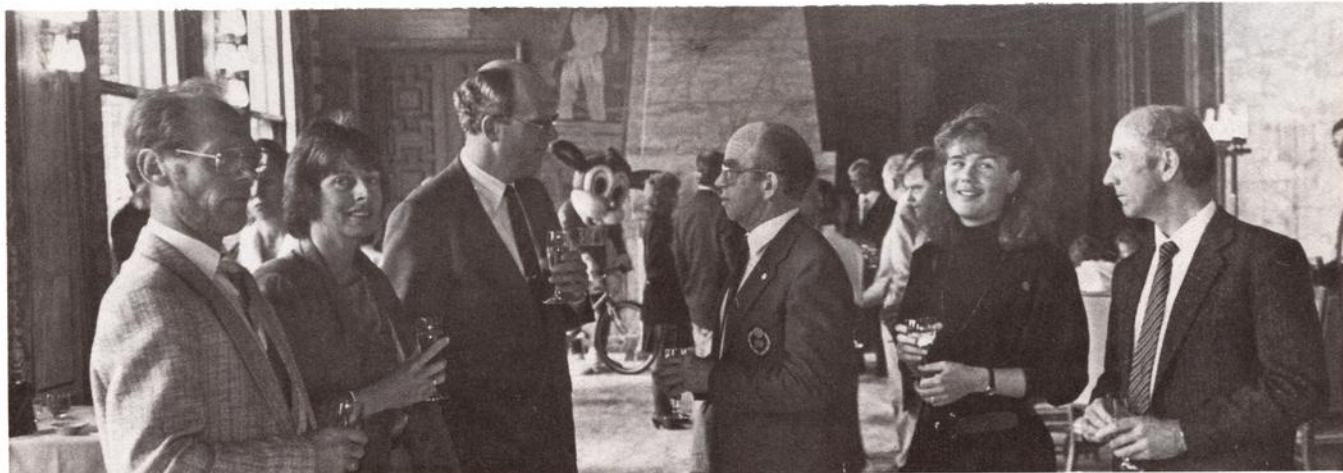
5 forskjellige priser ble utdelt av 5

juriformenn eller deres vikarer. Vi vil kort omtale vinnerne.

1. Trafikkprisen ble tildelt Jan Dekko (33), i de siste 7 år postbud i Drammen. Han har en ca. 10 km lang meget kupert postrute som han tilbakelegger hver dag med 40 kg post. Han satte ny rekord i den store styrkeprøven (Trondheim/Oslo) med en gjennomsnittsfart på nesten 40 km/t. Han skal sammenlagt ha syklet en strekning tilsvarende 50 ganger rundt ekvator.

2. Politikerprisen ble tildelt Statens Vegvesen, Rogaland. Vegkontoret i Rogaland har siden tidlig på 70 tallet vært blant de fremste i landet i arbeidet med å etablere et separat gang- og sykkelveinett langs de viktigste hovedveiene i fylket. I alt er opparbeidet 210 km sykkelveier.

3. Bedriftsprisen ble utdelt til oss av OL-leder Leif Haraldseth. Juryen

I samtale med Bedriftsidrettsforbundets generalsekretær Reidar Mærkel.

Alf har mottatt prisen av LO-leder Haraldseth.

hadde vært klar over at Hunsfos Fabrikker har et meget aktivt bedriftsidrettslag. Den siste aksjonen som hadde fått sitt endelige resultat i overleveringen av over 600 sykler til de ansatte er foreløpig siste ledd i en lang rekke aktiviteter som bedriftsidrettslaget og bedriften har vært opptatt av. Juryen har hatt god hjelp av en lederartikkel i Norges Bedriftsidrettsforbunds medlemsblad (gjengitt et annet sted i bladet).

Haraldseth fremhevet det fine samarbeidet mellom idrettslaget og ledelsen som ikke bare løste et parkeringsproblem, men som også førte til en økning av sykkelparken – et middel til bedre helse – ikke minst et bedre miljø. Forhåpentlig vil tiltaket medføre til reduksjon av sykefraværet ved bedriften.

Alf Hodnemyr som mottok prisen takket i verdig ordelag for den heder som var vist bedriften og bedriftsidrettslaget.

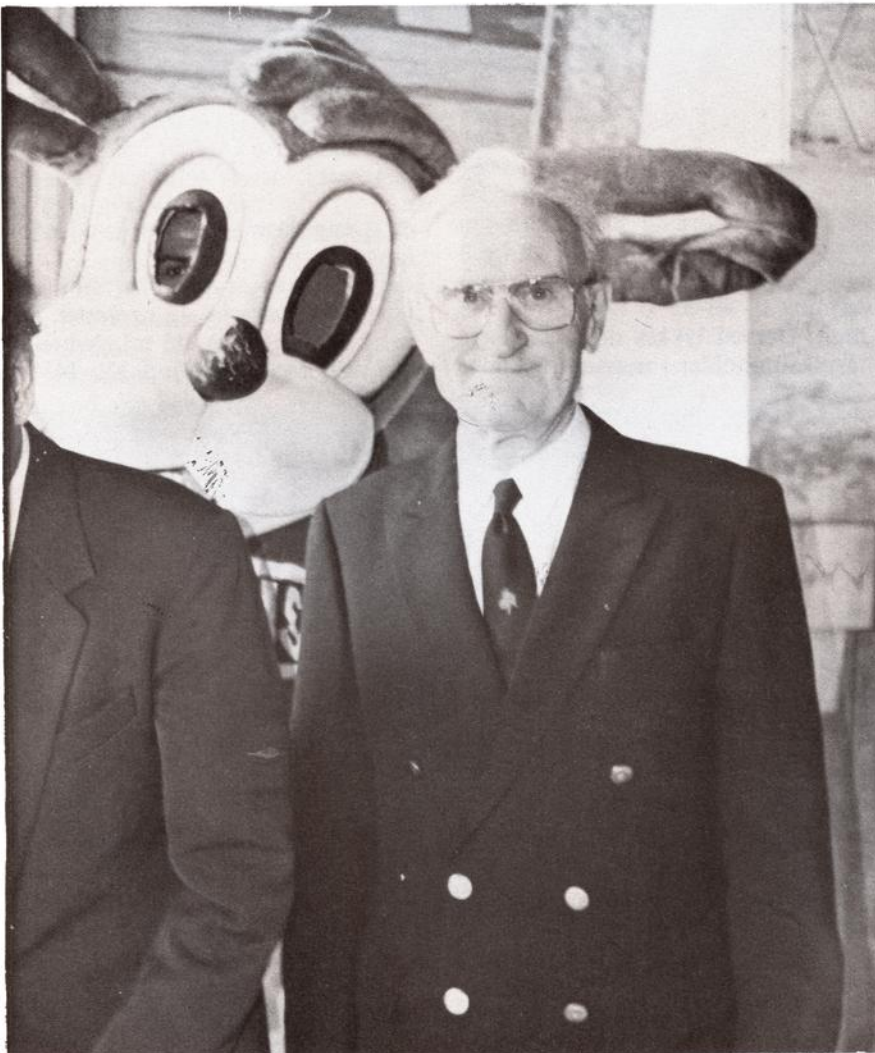
4. Mediaprisen ble tildelt Aftenpostens aftenutgave som dekker landets tetttest befolkede områder. Bladet har satt søkelyset på trafikkproblemene, og har omtalt sykkeltyverier og manglende forsikringsordninger for sykler o.a., og er således blitt et nyttig talerør for syklistene.

Helseprisen ble utdelt av professor Strømme ved Idrettshøgskolen til Ridder-rittet, og den som hadde gjort seg fortjent til å motta hedersprisen var naturligvis Erling Stordahl – optimisten og drivkraften som har realisert store drømmer. Rittet arrangeres for 14. gang på Beitostølen og det forventes i år godt over 250 startende. Dette er forebyggende helsearbeid på sitt beste. Det ble opplyst at farten ned fra Valdresflyga kunne på tandemsyklene komme opp i 90 km/time. Stordahls takketale etterfulgt av underholdning ble en opplevelse som tilhørerne sent vil glemme.

Sofus inviterte alle med spesiell tilknytning til Sofus arrangementet til lunsj på restaurant Blom. Våre tre nye venner fra Bedriftsidrettsforbundet underholdt oss ved bordet. Det var ikke fritt for at vi kom inn på *verdens mest energi- og miljøvennlige transportmiddel!*

Det ble en opplevelse som vi fra provinsen vil bevare i minnet.

*Hunsfospostens
«utenrikskorrespondent»*

Sofus overvåker det hele.

Studiereise til Borregaard Industries Ltd.

tilsluttet Orkla Borregaard A/S

Kursdeltakerne på plass i Sarpsborg.

Årets deltakere i driftsoperatørkurs ledsaget av Karl Hodnemyr og Tryggve Kittelsen gjestet Borregaard, Sarpsborg i begynnelsen av april. Der ble vi mottatt av produksjonssjef Kristen Rølland som orienterte om virksomheten. Det var celluloseproduksjonen som vi var spesielt interessert i. Den utgjør 150.000 t/år og omfatter *dissolvingcell*, til fremstilling av kunstsilke, rayonull og cellofan, *dericateel*, til forskjellige metyl- og etylcelluloser, og *papircellulose* til fotopapir og mer tradisjonelle papirer og kartongprodukter. Videre fremstilles ligninprodukter (150.000 t/år), sprit, vanilin (vanilje) og andre produkter hvorav 330.000 t svovelsyre. Ca. 70% av det totale energiforbruk dekkes av egen produsert elektrisk kraft og varmeenergi fra prosessene.

Bedriften hadde i 1987 1450 ansatte, og omsetningen var 1,5 milliard kr. med en eksportdel på nesten 80%.

Tømmerforbruket (gran var 860.000 m³/år). Herav utgjør sagbruksflis 45%. Resten blir barked tørt i en 46 m lang barketrommel med diameter 5 m, hogget på Opsund (flistap

1%) og overført til 2 stk. siloer à 10.000 m³ ved kokeriet. Her gjennomgår flisen en modning ved dampoppvarming til 40–65°C og lagring 2–3 døgn. Derved lykkes det å redusere harpiksinholdet i massen til under

de strenge krav som noen kunder forlanger.

Driftsingeniør Kåre Vastveit orienterte oss i *kokeriet* og *vaskeriet*. Det var 8 stk. kokere à 115 m³. Avhengig av kvalitet var koketemp. 130–145°C,

Kontrollrommet i Kokeriet.

K-tall 7-25, utsilt utbytte 46-52%. Gjennomsnittlig vedforbruk var redusert til 5,68 m³/t etter inngående jakt på tapsteder. Blac-Clawsens vaskemaskin virket tilfredsstillende etter betydelige innkjøringsvansker. Gjenvinningsgrad 97%. Kraft fra SFT er totalt 95% når regnes med 2% tilfeldige tap. Ventes strengere krav.

Driftsingeniør *Stokstad* informerte oss i *blekeriet*. Han hadde utarbeidet en sinnrik matematisk modell for prosessen. Rekkefølgen av blekerinnene var (C+D) EHDD. På grunn av nye miljøkrav vurderer man nå endring til DEHD. Lyshet 90-94 ISO. Førsteklasses renhet.

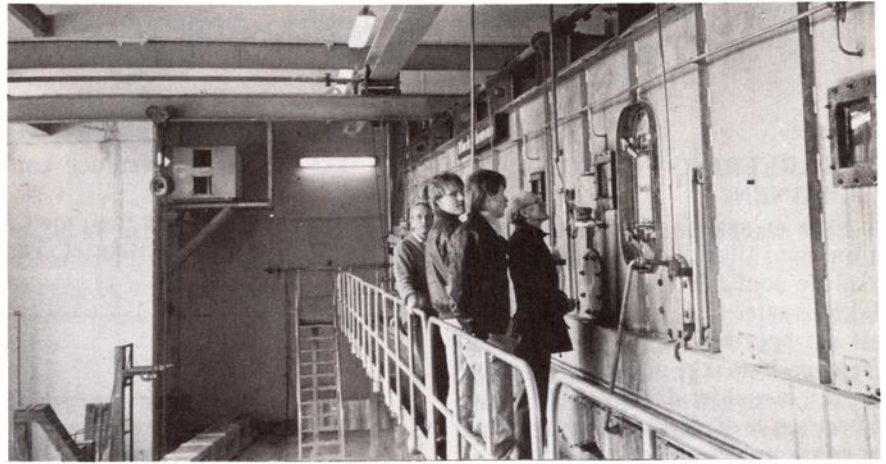
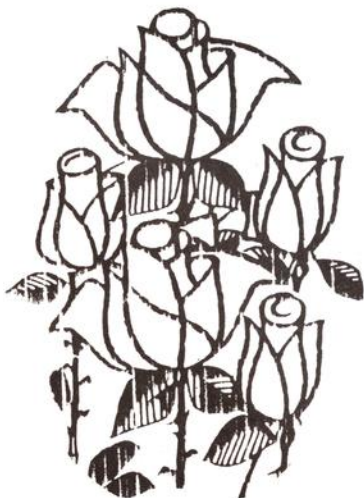
Hele produksjonen ble tatt opp på en *syndertørkemaskin* med hastigheter 80-110 m/min. Dette er imponerende! I sin tid var undertegnede driftsingeniør i cellulosefabrikken på Borregaard. Da var det 6 maskiner med hastigheter 14-15 m/min. På den nye maskinen oppnådde man bare 42% tørrstoffinnhold etter presspartiet, mens garantien var 47%.

man ventet med bekymring på nye *totale miljøkrav*. Antakelig må ukonvensjonelle metoder tas i bruk (muligens superfiltrensing) for å få ned kjemisk oksygenforbruk. Utslippet av organisk klor skal straks ned til 3,1 kg/t, og ned til 2,0 kg/t innen årets utgang samtidig som ytterligere reduksjon skal utredes.

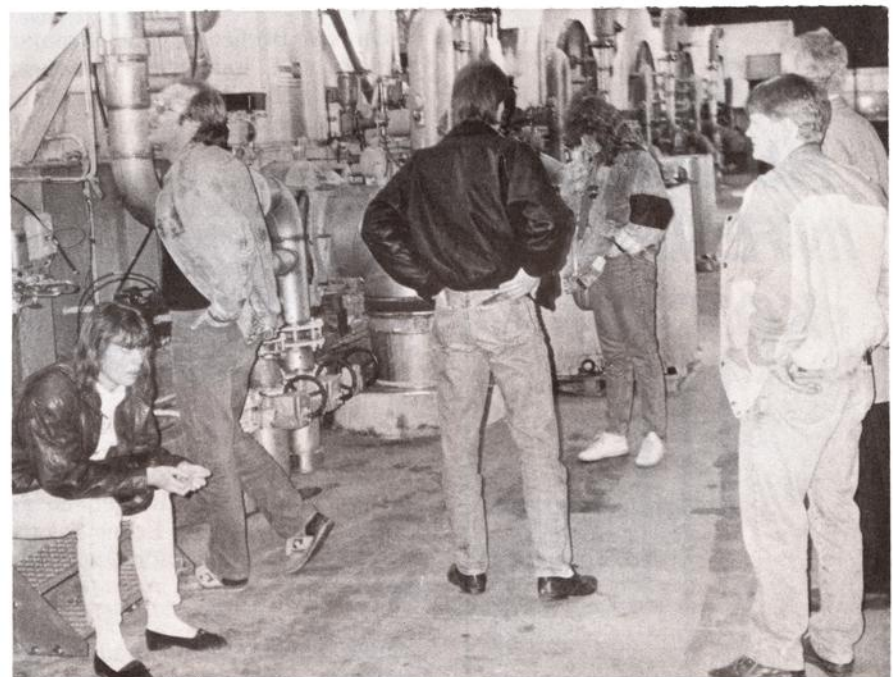
Forøvrig hadde vi en interessant celluloseprat med vår tidligere kollega *Leif Lunde* som nå er overingeniør for energisektoren, klor/alkaliefabrikken og svovelsyrefabrikken.

Avskjeden var særlig hyggelig. *Rølland* var begeistret over å ha så mange kjekke interesserte ungdommer på besøk. Da inkluderte han formodentlig ikke *Karl* og:

Tryggve

Blac clawsens vaskemaskin.

Blekeriet studeres inngående.

Nytt parkeringssystem

BILPARKERING - SYKKEL- AKSJONEN

Etter en svært vellykket sykkelaksjon er vi tilbake til hverdagen. Nå skal de som har forpliktet seg til å ikke benytte bilen, virkelig vise i praksis sin sportslige ånd. For de aller fleste er dette ikke noe problem, men dessverre gjelder det ikke riktig alle. Bedriften er derfor avhengig av å lage et greit opplegg slik at man kan kontrollere at alt går riktig for seg.

De som etter den inngåtte avtalen har lov til å benytte parkeringsplassen vil få en skriftlig parkeringstillatelse i form av et lite kort. Kortet skal ligge godt synlig i bilen når man parkerer på bedriftens parkeringsplass. Utlån eller overdragelse av kortet til andre vil bli strengt påtalt. Unntaksvis (2-3 ganger pr. år) kan det være nødvendig for enhver å ha med seg bilen, til tross for at man har forpliktet seg til å la være. For disse unntakstilfellene kan man gi beskjed til portvakta at man har bilen med seg. På den måten blir

man ikke tatt ved en eventuell kontroll.

I løpet av juni regner man med å iverksette tiltaket. Plastkortet kan

man hente i portvakta. Det vil imidlertid komme nærmere beskjed via oppslag og H-nytt når dette er klart.

A. Aanesland/E. Solli

PARKERINGSTILLATELSE FOR

HUNSFOS
HUNSFOS FABRIKKER

**HUNSFOS
INTERESSE-
KONTOR**

Hunsfosposten for 25 år siden

Direktør Borgen kom inn på samarbeidsforhold, industrielt demokrati og industriell miljøforskning. LO og Norsk Arbeidsgiverforening hadde besluttet å foreta en vitenskapelig undersøkelse i 2 faser. Forsøkene ble utført av Institutt for Industriell Miljøforening ved Norges Tekniske Høgskole. Første fase resulterte i boken «Industriell Demokrati». I den annen fase skulle instituttet foreta undersøkelser i to industribedrifter i Christiania Spigerverk og Hunsfos Fabrikker.

Direktør Johs. B. Knobel fylte 75 år og direktør Gunnar Borgen 60 år. Gothard Andersen og Erling Sakariassen mottok kongens fortjenestemedalje.

Inge Oddvar Nesset tiltrådte en nyopprettet stilling som tømmerinspektør.

På funksjonærforeningens årsmøte ble Oddvar Robstad valgt som formann.

I et bedriftsterrengløp løp vår egen Kåre Rødne et meget sterkt løp og vant eldste klasse (Ove Steensohn, Banke, ble nr. 2).

Siv.ing. Sverre Skjenneberg var død. Han bekleddet meget viktige stillinger på Hunsfos.

På Hunsfos Arbeiderforenings årsmøte ble Salve Aas gjenvalgt som formann. Johnny Hagen ble ny sekretær.

Det ble opprettet en hullkortavdeling som sorterte direkte under regnskapssjefen med leder Kaare Aabel.

Formtest som oppfølging av sykkelaksjonen

Nå har vi gjennomført første testen og alle som ønsker det har forhåpentligvis benyttet seg av muligheten til å teste sin form (eventuelle etternølere har enda muligheten til å la seg teste). Testen vi har gjennomført er en såkalt O₂-opptakstest (submaksimale ergometersykeltest). Submaksimale tester innebærer at arbeidsinnsats på mellom 40–50% av det maksimale.

Submaksimale tester kan være nesten like nøyaktige som såkalte maksimaltester, men maksimaltester krever høyere arbeidsintensitet og for det kreves en grundig forhåndsundersøkelse.

Fremgangsmåte for selve testen

Sen submaksimale ergometersykeltesten innebærer at man arbeider med en forutsbestemt, konstant arbeidsmengde til pulsen stabiliserer seg på et submaksimalt nivå. Ut fra det registrerte arbeidsnivå og pulsfrekvens beregnes maksimalt oksygenopptak ut fra tabeller der det korrigeres for alder, kjønn og kroppsvekt. Testen varer i fra 5–7 minutter.

Pga. medfødt konstitusjon, godt eller dårlig hjerte- og lungefunksjon kan resultatene bli over eller under det forventede. Noen trenger liten treningsmengde for å komme i form, mens andre trenger forholdsvis store mengder for å oppnå samme resultat. Dette er individuelle forskjeller som gjør at man ikke kan sammenligne personer opp mot hverandre, men istedet sammenligne sitt eget resultat med resultatet man selv oppnår etter f.eks. 3 måneder.

Hvordan trene

En utrenet person bør begynne ganske forsiktig med relativt korte økter slik at treningen blir lystetont. Etterhvert som formen øker, øker også lysten til å yte litt mer og man føler at kroppen fungerer.

To til tre økter i uken av minst en 1/2 times varighet anbefales for å øke formkurven. Utrenede personer over 40 år bør være forsiktig med å starte opp med jogging, spesielt på hardt asfalt-underlag. Man kan stimulere hjerte- og lungefunksjonen like godt ved å gå/spasere, og man unngår unødige skader. Man bør gå i intervaller – dvs. øke tempoet opp en bakke, slapp

pe litt av på tempoet for så å øke igjen. Hvis mulig bør man legge turen til ujevnt og mykere underlag enn den harde asfalten som belaster unødig mye.

Uttøying

Uttøying forsømmer vi ofte i forbindelse med trening. Viktigst er det å tøy godt ut for dem som har trent hardt og utsatt muskulaturen for store belastninger, men selv etter en normal sykkeltur, joggetur e.l. bør man tøy og strekke muskulaturen ut. På denne måten kan man unngå den typiske stivheten og ved jevne uttøyninger blir

elastisiteten øket og sjansen for å få strekkskader o.l. på neste treningstur minke.

En vanlig treningstur bør starte med lett oppvarming i form av lett jogg e.l., litt forsiktig hopp og sprett til man kjenner at man begynner å få varme i kroppen. Så bør man tøy forsiktig ut før man begynner selve treningen og avslutter etterpå med god uttøying igjen.

NB! All uttøying bør skje rolig og kontrollert. Tøyningsøvelser med fart og kraft kan lett gi overstrekk i ledd med uheldige følger for muskler, sener og bånd.

Tøy musklene godt ut etter aktiviteten, så unngår du stølhet.

Overarmen/ skulderen.

Hold den ene hånden på albuen, trekk albuen forsiktig bak hodet. Hold tøyningen i 15 sek. Gjenta noen ganger på hver arm.

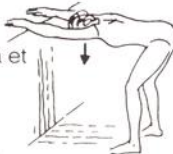
Lårets framside.

Trekk hælen forsiktig mot setet. Hold tøyningen i 15 sek. Gjenta noen ganger på hvert bein.

Overkroppen/ ryggen.

Plasser hendene på et gjerde e.l. (Skulderbredde). Bøy lett i knærne. La overkroppen/brystet falle nedover. Hold tøyningen i 15 sek. Gjenta noen ganger.

Leggens bakside.

Press hoften langsomt framover mens du har hælen på det bakre beinet i bakken/gulvet. Hold tøyningen i 30 sek. Gjenta noen ganger på hvert bein.

Lårets bakside.

La beinet du står på være strakt. Løft det andre opp på et bord/en stein e.l. Bøy rolig framover. Hold tøyningen i 15 sek. Gjenta noen ganger på hvert bein.

Leggens framside.

Sitt tilbake på hælene, før tyngden forsiktig bakover. Ved hjelp av armene, som støtter mot underlaget, kan du løfte knærne fra underlaget. Hold tøyningen i 30 sek. Gjenta 2–3 ganger.

VANNRETT:

1. Populært H.F. tiltak
13. Veteranene
16. TV-detektiv
19. Mat
20. By i Øst-Tyskland
21. Forlegning
22. Rotere
24. By i Japan
25. Eltet
26. Guttenavn
28. Instrument
31. Bedrift
33. Må
34. Avgift
35. Rovfugl
36. Gate
38. Testamente
39. Pronomen
41. Om igjen
42. Utrop
43. Lurer
45. Lodne
47. Fuktig
50. Norsk billedhugger
51. Sportsgren
54. Smile
55. Herskelysten
58. Lukte
59. Regne
60. Bibelsk by
61. Sporte
62. Båtmerke
64. En Hood
66. Jentenavn
67. Stumtjener
70. Teppe
71. Enige

73. Studere
74. Kvist
76. Legemiddel
77. Kjæresten
79. Løfte
80. Vårt levebrød

Loddrrett:

1. Egen
2. De arbeidsføre
3. Karl Eriksen
4. Mesterskap
5. Bestevenner
6. Ledelsen
7. Jentenavn
8. Kort krig
9. Attføringsplass på H.F.
10. Bråket, omvendt
11. Adverb
12. Knele
14. Rovdyret
15. Dessert
17. Fyr
18. Omvendt uttrykk
20. Bibelnavn
23. Jentenavn
27. Verksted
29. Bilmerke
30. Behandling
32. Damene
33. Bolig
37. Vokse
40. Smykkemateriale
44. Ikke
46. Nynorsk grønnsak

48. Larve
49. Siffer
52. Fra Bergen
53. Selger
56. Årskull
57. Vokaler
59. Grep
63. Rest
65. Grunnlag
68. - - - - s, popkonge
69. Tid
70. Redskapet
72. Fugl
74. Pusse
75. Vokalen
76. Plate
78. Mesterskap

Løsningen fremkommer ved å ta bokstavene i de rutene med ring rundt, ovenfra og nedover. Da fremkommer et ord som er løsningen. Det kan sies at ordet er mest aktuelt i mai måned.

Løsningsordet sendes redaksjonen, eller legges i HF's postkasse.

TAKK

Takk for den nydelige blomstergruppa jeg fikk på min 50 årsdag.

Astrid Jørgensen

Hjertelig takk for blomsterhilsen og gaver fra bedriften og kolleger på labben i anledning min 60 års dag.

Sigurd Gundersen

For å nå alle, vil jeg gjennom Hunsfosposten gjerne få takke mine kolleger og bedriftens nåværende ledelse for gavene jeg fikk ved min fratredelse.

Jeg vil samtidig takke kursdeltakere og medarbeidere for et effektivt og hyggelig samarbeide gjennom mine 30 år ved Hunsfos Fabrikker.

Gunnar Hansen

Jeg har nå gått over i pensjonistenes rekke og vil her ved takke Hunsfos Fabrikker, arbeidskolleger og elektroavdelingen for blomster og gaver.

Kåre Nordhagen

VI GRATULERER:**50 år**

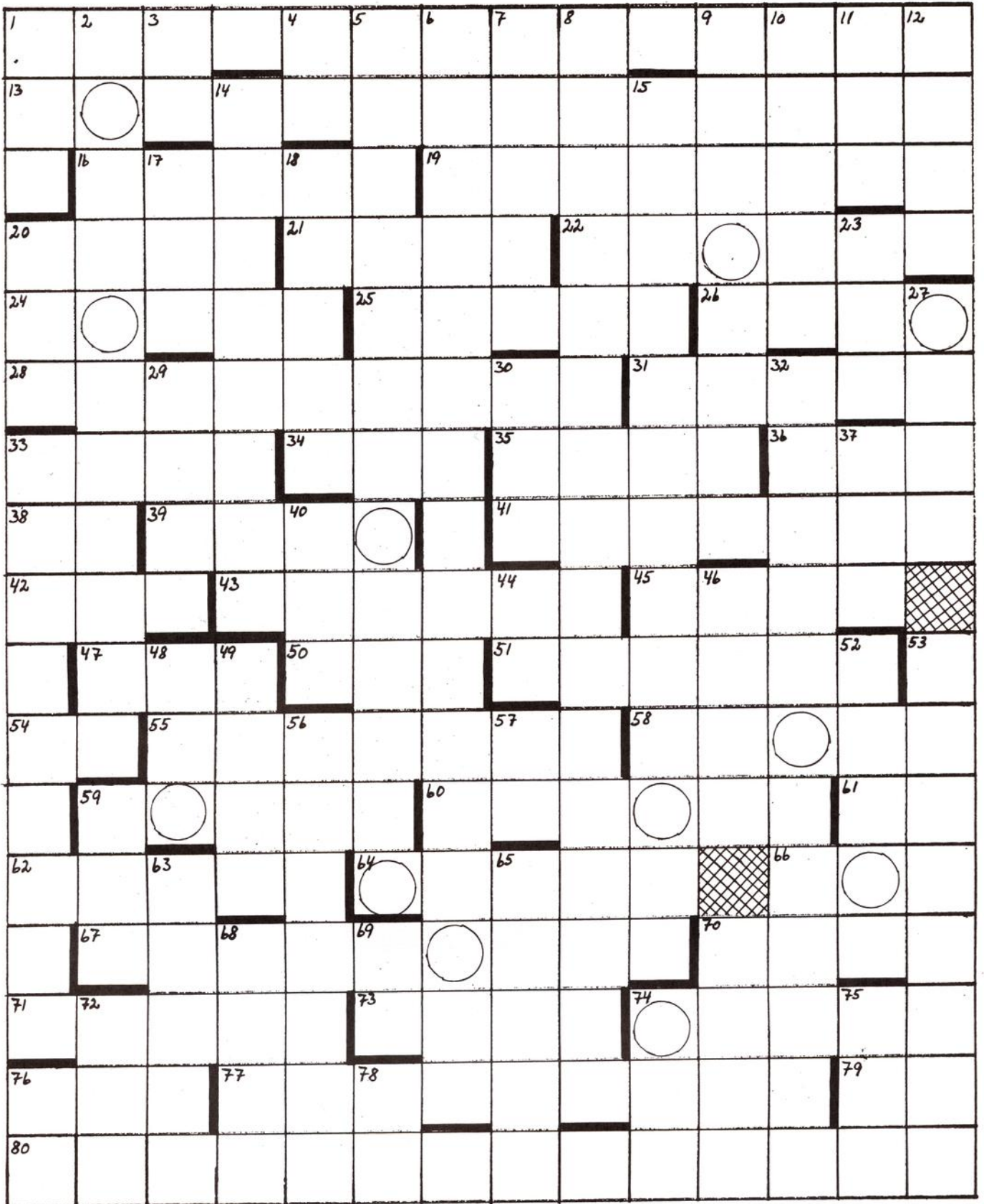
- Alfred Lie 17.7.
Lilly Landsverk 10.8.
Arne Gundersen 18.8.
Såve Nomeland 15.9.
Asbjørn Omestad 19.9.

60 år

- Signe Alvide Isaksen 19.7.
Alf Mardon Renstrøm 3.8
Kåre Gaustad 5.8.
Rolf Uteng 7.8.
Sverre Gustav Lian 18.8.
Odd Strandberg 20.8.
Georg Svend Johanson 6.9.
Torleif Ravnevand 15.9.

Vinnere i kryssord nr. 1/89

- Randi Sæther (HF)
Elna Ellingsen (HF)
Edith H. Sundstøl (W)
Vi gratulerer!

Sigurd Hagen har troppet av

På siste årsmøte i HBIL avløste som kjent *Alf Hodnemyr Ragnhild Aurebekk* som leder. Ragnhild hadde vært kasserer i 3 år og leder i 2 år. Hun ønsket avløsning for hun hadde overtatt en meget krevende jobb som sekretær i hovedstyret for Vest-Agder O-krets. Laget håper på å få henne tilbake i «styre og stell» når hun igjen får bedre tid. På årsmøtet ble hun takket for det fremragende arbeid hun hadde gjort hittil for laget.

Vi håper også på fortsatt hjelp når det gjelder vårt æresmedlem, pensjonist *Sigurd Hagen* som gikk av som nestleder og som mangeårig formann i terreng- og skigruppa. Han ønsket å trekke seg helt ut av den administrative del av idretten. Vi forstår godt at han nå ønsker et roligere liv sammen med sin kjære Liv. For oss er det et stort savn ikke lenger å ha denne drivende kraften med i vårt arbeid.

I hele 25 år har han vært med i HBIL. For 20 år siden tok han opp igjen O-sporten i Vennesla sammen med Harry Voreland og Karl Hodnemyr. Denne idrettsgren hadde ligge nede i mange år siden Svend Moseid, Arne Lillestø, Reidar Hagen og R.

Krogstad hadde vært foregangsmennene.

Dette initiativ skulle komme til å bety meget for Hunsfos og senere for Vindbjart. I starten avholdtes et kurs for ca. 15 stk. i Velferdsavdelingen hvor Svend Moseid var tilkalt som instruktør. Etterhvert ble flere og flere deltakere i Vinøbjart invitert til å delta, og deltakerantallet i treningsløpene kom opp i 60-80 stk.

Det første turorienteringsløp («Skautrimmen») startet i 1972 og har fortsatt hvert år siden. I 1980 fant vi det mest rasjonelt å la Vindbjart stå for O-idretten og dette lag fikk overlatt alt vårt utstyr. Fortsatt skulle vi samarbeide om tirsdagsløpene og turorienteringen hvor alle på Hunsfos er velkomne til å delta.

O-sporten har betydd meget for Sigurd. Sist sommer var han og Karl Hodnemyr med i verdensmesterskapet som ble arrangert i Sverige. Han ble nr. 19 i B-puljen. Samme året hadde han også opplegget av postene til turorientering sammen med Torbjørn Olsen.

Ellers har Sigurd vært aktivt med i terreng- og skiløp – det være seg turløp på ski, bedriftslangrenn, friidrett, løp med skyting og ikke å forglemme vanlige trimarrangementer. Syklet på jobben har han i 40 år (!) i alle årstider og i allslags vær. Slå den!

Sigurd sier selv at han har hatt en god oppseding fra barnsben av. Han begynte å gjete 9-10 år gammel og lærte å ta seg frem. Senere var han visergutt (på sykkel) i Kristiansand. Dette har vært grunnlaget for at han senere i livet naturlig har bevart formen og den mentale tilstand på et akseptabelt nivå.

Fra BIF-Nytt nr. 3 mars -89
klipper vi lederen:

610 sykler i en handel

Årets sykkelkjøp har blitt gjort av bedriftsidrettslaget ved Hunsfos Fabrikker i Vennesla ved Kristiansand. Verdi 1,5 millioner kroner.

Hvordan kan dette være mulig?

Jo, på grunn av et utmerket samarbeid mellom bedriftsidrettslaget og ledelsen i firmaet, og fordi de ansatte gjerne vil være med å forbedre miljøet der de bor.

Jeg var med på «overrekkelsen» av disse 610 syklene den 10. mars. En fantastisk opplevelse!

«Fellesstarten» foregikk inne på fabrikkområdet, og senere så vi syklende ansatte rundt om i hele Vennesla.

I talene var det mange lovord om dette prosjektet. Fra ledelsen, fra bedriftsidrettslaget og fra Øglænd som leverte syklene.

For meg var dette som tatt ut av «lære-boken»: Hvordan skal et bedriftsidrettslag fungere i en bedrift?

Bedriftsidrettslaget ved Hunsfos Fabrikker har full støtte av alle; Bedriftsledelsen, personaladministrasjon, bedriftslege, fagforening og ikke minst fra de ansatte.

Resultatet av dette samarbeidet er bl.a. eget trimrom og aktiviteter som passer de fleste.

Ellers «haglet» det med poenger til vår egen aksjon «Sykle på jobben». Hva tjener vi på å bruke sykkel? Jo, vi får et bilfritt miljø. Det behøver ikke å bygges så mange og store parkeringsplasser. Bedre helse. Bedret miljø på arbeidsplassen. Økt produktivitet.

Over 200 av de ansatte har til nå skrevet under på en erklæring om at de skal bruke sykkel til og fra jobben. Så vinner ikke Hunsfos årets Sykle til jobben-aksjon, så vet ikke jeg.

Her var en lagånd som mange kunne misunne dem – og dette er et eksempel til etterfølgelse.

Jeg vil tilslutt gratulere og ønske alle på Hunsfos Fabrikker lykke til.

For egen del vil jeg takke for et minnerikt besøk på fabrikkene (nå er jeg blitt spesialist på papir) og møte med ledelsen og de ansatte.

Per Pettersen

Vi vil benytte anledningen til gjennom Hunsfosposten å takke Sigurd for den gode støtte han hittil har vært for Hunsfos Bedriftsidrettslag.

Tryggve Kittelsen

Vårhyggefest i sykkelens tegn

Utnevnelse av nytt æresmedlem og av årets idrettsnavn

Sykkelen var hovedtema under årets vårhyggefest som ble ledet av Øystein Lie. Festkomitéen forøvrig besto av Astrid Hodnemyr, Ragnhild Hodnemyr og Harry Arntzen. Sist nevnte uundværlige trubadur ledet allsangen – like sprudlende som alltid.

Reidar Arntzen og Svein Ola Lndekleiv hadde produsert en rikholdig film tatt den 10. mars under pressekongressen i aktivitetssenteret og under den etterfølgende utdeling av syklene. De fleste av de ca. 80 tilstedeværende hadde gleden av å se seg selv på film.

Den første som ble hedret på festen skred frem til podiet under Harrys trompetfanfare – mel. Postman Pat. Det var Tarald Fidjeland som skulle slutte på Hunsfos etter 10 år som postmann. Idrettslaget hedret ham med blomster og joggedress som takk for at han i 10 år hadde vært «brusgeneral», og for at han i 9 år hadde påtatt seg den krevende jobb å være forretningsfører og regnskapsansvarlig for kantinen. Nå må han trimme på annen måte enn å gå trapper – derfor joggedress. Laget er også takknemlig for at han er villig til å hjelpe oss fortsatt en dag i uken.

Under festen ble bragt på bane Harald Skulands opplysning om at % sykefravær kostet 1,4 mill. kr. Sykefraværet var siste år 8,7%. Noen påsto at sykkelaksjonen ville føre til en reduksjon av sykefraværet med minst 1%, eller omgjort i penger 7 ganger det bedriften har bidratt med. Direktør Venesland ble bedt om å huske dette når det igjen blir spørsmål om å bevilge til idrettslaget. Til dette repliserte Venesland at bevilgningen til sykkelaksjonen nok var den beste investering bedriften hadde gjort, men han kunne ikke uten videre regne med den reduksjon i sykefraværet som var antydnet.

Imidlertid: Penger er ikke nok. Det må entusiaster til og det har Hunsfos mange av. Over 50 hadde deltatt i dugnad. Bedriftsidrettslaget ønsket særlig å hedre sykkelkomitéen med blomster. Alf Hodnemyr, Øystein Lie, Liv Tone D. Larsen, Kjell Linde og Bjørg Nasset hadde gjort en enestående innsats. Det er kanskje ikke riktig å fremheve noen av disse fremfor de andre, men så meget skal sies at uten Alf's initiativ og utrettelige iver, hadde aksjonen ikke på langt nær blitt så vellykket.

Senere måtte Liv Tone igjen frem på podiet. Denne gangen for å bli hedret som årets idrettsnavn. Det betyr at hun får sitt navn gravert på den plaketten som henger i kantinen. Denne heder blir den til del som i det siste året særlig har utmerket seg såvel administrativt som idrettsmessig. Liv Tone's tyngde hadde ligget på den administrative side.

Etter premieutdeling i anledning vinterens eneste skirenn som ble arrangert på Frikstad 3. april(!) (flere trodde at innkallingen var aprilsnar) gikk man over til å foreta den største æresbevisning som laget kan gi. Det var utnevnelsen av Øystein Lie som æresmedlem. Man kan spørre seg om hvordan det kan henge sammen at en mann som Øystein som har så mange jern i ilden på annet hold og som aldri har vært medlem av vårt lags styre, kan oppnå en slik æresbevisning. Saken er enkel. Vi har vel ikke hatt et sosialt arrangement eller få idrettsarran-

gementer hvor Øystein ikke har vært leder eller medvirkende på annen måte. Dessuten er han en «likandes» kar. Han siste bragd utenom sykkelaksjonen har vært som fremragende instruktør for alle gruppene i aktivitetssenteret. Det fortelles at særlig dame- ne har vært begeistret for Øystein – det forstår vi så gjerne! Hunsfos Bedriftsidrettslag er glad for å ha ham som æresmedlem i vårt relativt «lille» samfunn.

Festen ble avsluttet med en verdifull demonstrasjon. Harald Skuland og Bernt Usterud foretok formtest av Bjørn Johansen og Yngvar Hjelm Johansen. Det viste seg at formen for begge lå i overkant av middels.

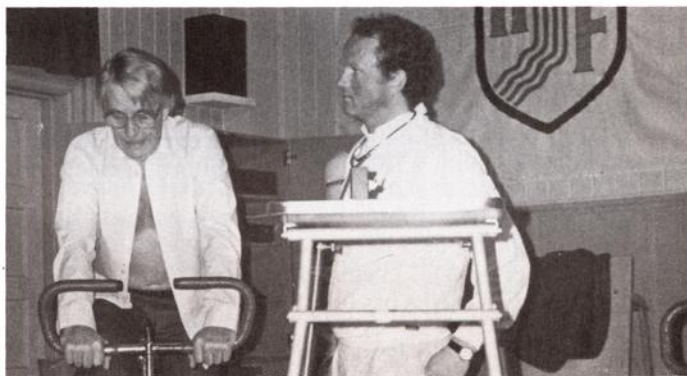
Hensikten med denne demonstrasjon var å vise hvor raskt og hvor enkelt det er å bli testet. Bedriftslegen ønsker at flest mulig vil kontakte søster Ragnhild på legekantoret og avtale tid.

T. K.

Hunfosmestere 1989. Fra v. (med ski): Tryggve Kittelsen, Karl Jonny Lundevold, Magnar Åvitsland, Alf Renstrøm, Sigurd Hagen, Karl Hodnemyr og Øystein Larsen.

Bernt og Harald tester Bjørn og Yngvar.

«Sykkelgruppa» Hunsfos

Som nytt av året innen bedriftsiddretten på Hunsfos kommer dette inn med sykling.

Det er nå opprettet en gruppe som heter «Sykkelgruppa». Dens oppgave er bl.a. å organisere forskjellige turer og konkurranser på sykkel.

De som stilte opp på lørdagens (20/5) arrangement, så hvor vellykket det ble. Vi hadde en fin tur rundt i Venesla, hvor turen endte på Vigeland hovedgård, hvor vi hadde et større arrangement.

Det vi nå ønsker er at de som har idéer når det gjelder dette med sykling, kontakter en av de som er med i denne gruppa. Vi har jo tenkt å gjennomføre en del i sommer, så kom med forslag.

Kontakt en i gruppa som består av: Trond Olsen, Svein Johansen, Per Lorentsen, Inger Flateland, Mona Bjørk, Åsta Ingebretsen.

Postmann Pat.

SKYTING

Det har denne vinteren skjedd noe med interessen for skyting som vil gå inn i historien som den største mønstringen i Hunsfos over 100 års levetid.

På nyåret fikk vi igang treningskyting på Moseidmoen igjen. Det var jo litt problemer da skytedagene var belagt av skytterlaget, men med smidighet fra disse fikk vi lånt litt tid fra dem da vi ikke hadde søkt om leietid i år, noe som må gjøres på våren.

På treningen begynte det å bli en del fremmøte og neste problem var jo geværene, vi hadde jo bare 2 stk. tilbake (tidligere stjålet). Vi fikk nå lånt noen fra trim/skigruppa og etter ombygning med nye sikter blir disse brukt litt, men det er jo ikke konkurransevåpen utad.

Gruppa ville nå prøve å få igang et avdelingsmesterskap i skyting. Vi så i gamle protokoller fra glansdagene (på 70 årene) er opptil 18 3-mannslag hadde vært med, så måtte vi satse på minst 10 lag i dagens situasjon.

Øystein Lakskjønn var optimisten og vi måtte ta et ordentlig tak for å vekke opp mengden.

Resultatet ser vi på listen lenger nede, 34 lag ble notert i boka til slutt og dette ble 101 deltager, inklusivt 3 damelag. Her må all ære tildeles Øystein Lakskjønn for det arbeid han har utført i gruppa.

Gruppa ønsker nå å få en lokalbane som kan brukes innen bedriften, da vil vi ikke være så avhengig av 1 kveld i uken og kunne kanskje få dratt med oss avdelingen på Wallboarden i dette opplegget. Så gruppas ønske er bedre treningsforhold og bedre standard på våpnene slik at vi kan kjempe med bedrifter utad igjen.

Så var det avdelingsmesterskapet.

*Arne Lonebu
for gruppa*

Skyting på «SKYTINGENS DAG»

Arrangert av Vennesla Skytterlag på Grovane skytebane 21/5 på 10 m.

Det var nok litt misforståelse fra arrangørens side, for det var bare «Hunsfos» som møtte opp til denne dagen og dette medførte ikke den store konkurransen med andre bedrifter som vi forespeilet oss.

Reidar Godtfredsen, Olaf Benneche og Nils Oskar Langevold var det ingen som greide å tukte denne gangen med 412 poeng.

Best enkeltresultat hadde Yngve Ekebakken med 143 p. Olaf Benneche fulgte tett på med 142 p.

Lagvinnere:

	Poeng:
1. Reidar Godtfredsen	131
Olaf Benneche	142
Nils Oskar Langevold	<u>139</u>
	412
2. Tjøstel Askekjær	131
Thorleif Rødli	136
Terje Premark	<u>133</u>
	400
3. Harald Olsen	122
Arild Eidet	132
Nedjelco Premark	<u>134</u>
	388

4. Arne Lonebu	135
Bjørn Inge Løland	133
Arvid Hvalsmarken	<u>117</u>
	385
5. Yngve Ekebakken	143
Tore Jan Jakobsen	113
Jan Egil Jakobsen	<u>127</u>
	383
6. Narve Aasheim	136
Terje Olsen	102
Kjell Jakobsen	<u>122</u>
	360
7. Torodd Askekjær	138
Arve Berntsen	<u>134</u>
	272

FAMILIEFESTEN

20. MAI

Ikke bare været var strålende. Det var hele arrangementet – ledet av Øystein Lie. Han hadde lagt opp en meget populær natursti og mestret den kunsten å legge inn poster med spørsmål som fengslet barna like meget som de voksne. På en post med skyting var jubelen stor da husmødre som neppe tidligere hadde tatt i et gevær presterte det ene treff etter det andre. Stiens seierherre ble Tore Robstad som manglet vare et poeng på fullt hus. For en ordfører Vennesla, har (hadde han som mange ganger før god hjelp av sin hustru?)

Men før dette og annet syklet en del av deltakerne (72 ble registrert) 16 km fra Hunsfos parkeringsplass om Steinsfossen og til Vigeland hovedgård hvor festen startet. For en festplass Vennesla har! Ansvarlig for syklingen var Trond Olsen. Det var selvsagt ingen konkurranse. Premieringen skjedde etter loddtrekning.

Etter naturstien serverte styret pølser, brus, kaffe og wienerbrød. Det var premieutdeling til HBIL fotballspillere, lag 1, som var blitt serievinnere, samt til vinnere av årets store skytterkonkurranse.

Per Lorentzen hadde lagt opp en morsom sykkeløype hvor store og små kunne prøve sine sykkelferdigheter.

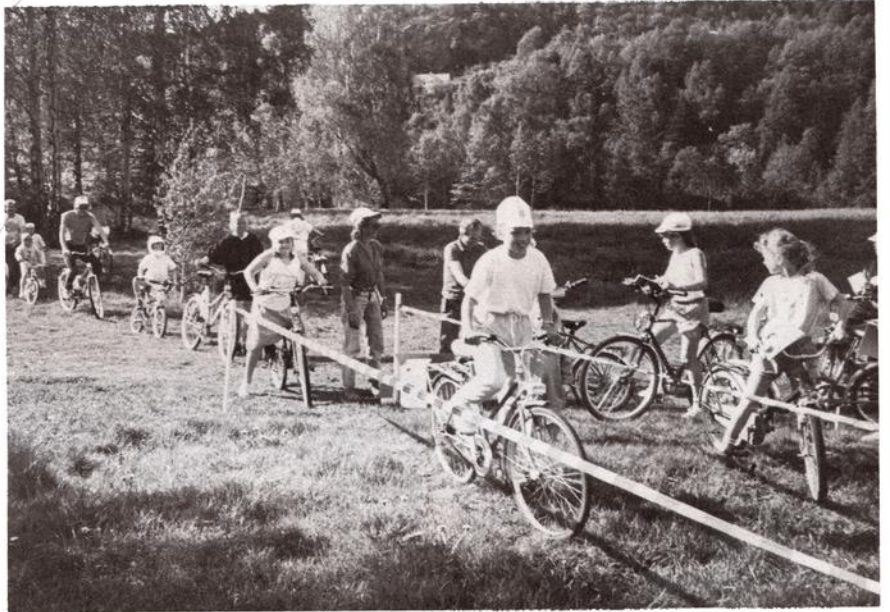
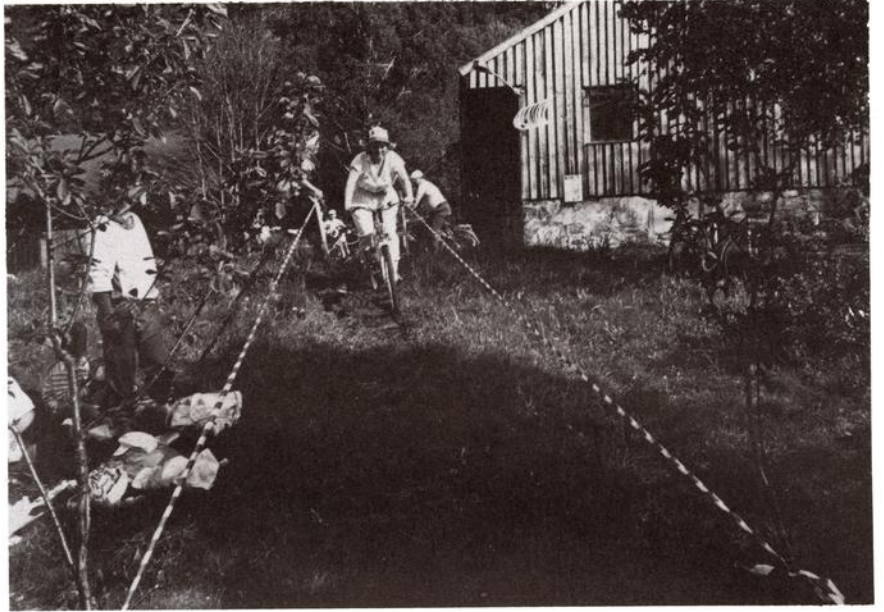
Trubaduren vår Harry Arntzen ledet allsang samt en rekke leker for store og små. Han kan få alle med – mester Harry! Behørig premiering manglet selvsagt ikke.

Det ble en minnerik ettermiddag som varte i 4-5 timer. Hvor ble det av tiden?

Takknemlig deltaker med avkom.

Vennesla cupen

For første gang ble det arrangert innendørsturnering i fotball for Vennesla-lag. Det ble påmeldt 8 lag, hvor det ble 2 puljer der de 2 beste gikk videre.

Bronsefinalen: Hunsfos 2 - Sørlandsbanken 1-1 (2-4) straffekonkurranse.

Finalen: Hunsfos 1 - Reber 1 6-1.

Nr. 1 Hunsfos 1

Nr. 2 Reber 1

Nr. 3 Sørlandsbanken 1

Alle var fornøyd med turneringa og var enige om at dette måtte gjentas neste år. Vi begynte kl. 09.00 og var ferdig ca. 15.00. (Vandrepokal var det også). Det var *vel*dig fin premiering til de 3 første lagene, pluss en del trøste- og innsatspremier. Helt topp opplegg. Ros til arrangøren Vige-Wall.

De som var med på Hunsfos 1 var:

- 1) Hanno Skeie
- 2) Tor Harald Olsen
- 3) Tommy Slaaen
- 4) Bjarne Abrahamsen
- 5) Rune Haugen
- 6) Odd Inge Aabel
- 7) Jarle Lie

Fotballrapporter

Serien, for alle lag, er nå igang. 2. laget og Old Boys laget har spilt cupkamper, begge lagene tapte 4-2 for h.h.v. Forsvaret og Fylkeskommunen.

I serien har 1. laget vunnet 3-1 mot Bilbransjen, mens Old Boys laget har tapt 2-0 for Vennesla-lærerne.

Før serien begynte deltok 1. laget i Vårcupen, en utendørs turnering arrangert for kretsens lag som en start på utendørs-sesongen. Laget kom til finalen, men tapte denne.

Håndballrapport

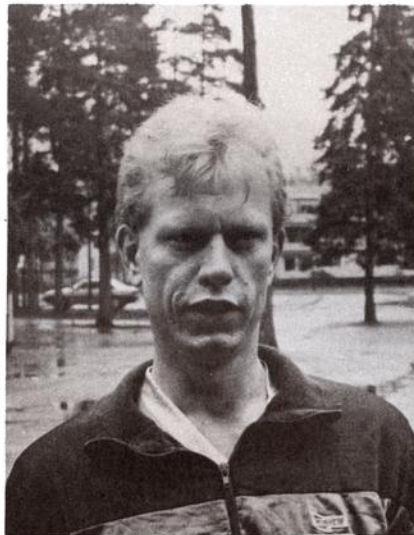
Serien er nå slutt. Siden forige HP har Hunsfos 1 slått +Bank med 14-7, spilt uavgjort mot Asbjørnsen, tapt 12-11 mot KEV, tapt hele 24-6 mot Kommunen og endelig slått Rørleggerforretningene 11-9. Dette førte til at laget fikk 8 poeng i serien, en 3. sistsplass. Ikke alt for mye å skryte av.

Hunsfos II har hatt en enda tristere sesong. Siden sist HP er det bare blitt spilt 1 kamp, det ble tap 14-8 mot Reber. 3 kamper har vi ikke stilt lag. Det

har ført til bare 2 poeng i årets serie og siste plass i 3. (nederste) divisjon. Men vi står på, og forsøker å få ny dreis på det til neste sesong.

Damelaget har i denne sesong ikke fått poeng. Fra tidligere år er vi vant til at laget ligger i toppen, men generasjonsskiftet som har skjedd, og som før eller siden måtte skje, har ført til problemer.

En «ny» gjeng jenter har imidlertid forsøkt, men 1. divisjon har blitt et par hakk for tøft for dem. Neste år starter de ihvertfall en divisjon lavere og det vil vel passe bedre. Men Marte og de andre jentene ønsker flere med.

Fotballgruppa, Old Boys-laget

Leder: Arild Larsen.

Arb.sted: Sliperi 318, hjem 66841/58125.

Fotballgruppa for folk over 35 som fortsatt vil ha det gøy med fotball blant «jevndrende».

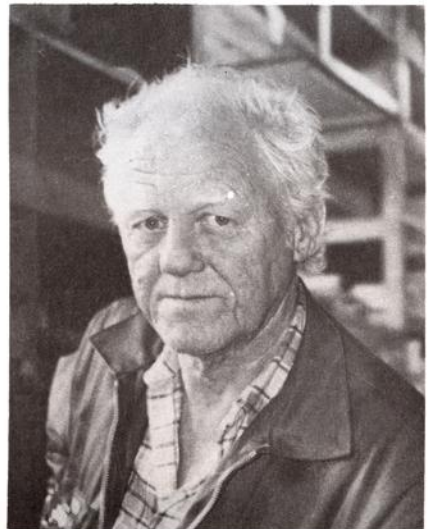
Felles for fotballgruppa, følg med på oppslag om treningstider og steder.

Fotballgruppa, 2. laget

Leder: Edgar Larsen.

Arb.sted: Sliperiet, tlf. 313, hjem 58596.

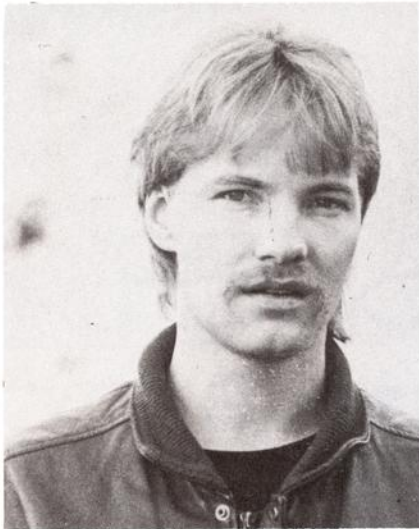
Trimgruppa

Leder: Harry Arntzen.

Arb.sted: Materiallager, tlf. 149.

Gruppa prøver å arrangere trim og mosjon tilstelninger med sosialt tilsnutt. Men er litt skuffet for at oppslutning om arrangementer ikke alltid er like god. Gruppa er ellers åpen for idéer om arrangementer.

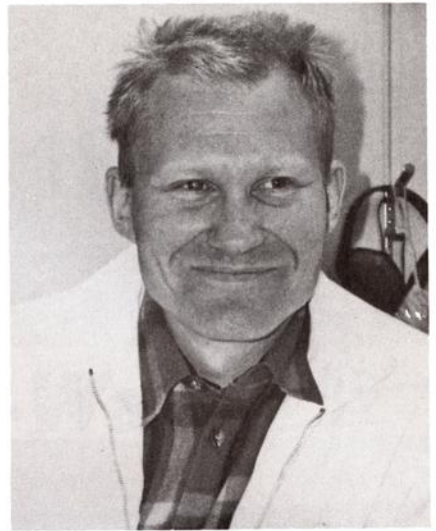
Håndballgruppa, herrer 1. laget

Leder: Jan Martin Robertsen.
 Arb.sted: Avd. 9, tlf. 363, hjem 19182.
 1. laget ser ut til å holde sin plass i 2. divisjon, men det trengs nok en øket spillestall for at det skal gå bra i framtiden.

Jarle Lie

Arb.sted: ADM A, tlf. 300, hjem 59293.

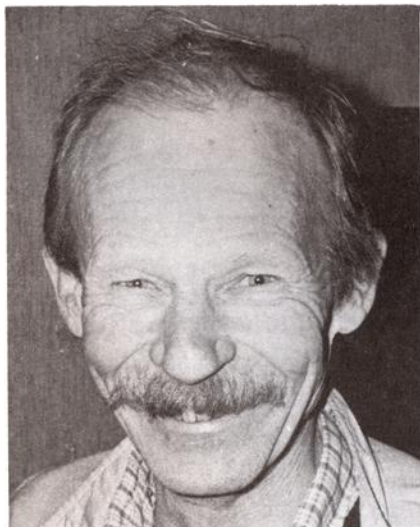
Ledere for et lag som vant serien i fjor og som nok har ambisjoner om dette også i år. Har imidlertid bruk for en større spillerstall.

Ski og Terrenngruppa

Leder: Stein Solheim Olsen.

Arb.sted: PM 1/salen, tlf. 107, privat 54483.

Gruppen er ansvarlig for bl.a. terrenng og skiløp med skyting for Hunsfosansatte og håper på en bedre oppslutning på disse arrangementer. Og husk, disse løpene er på rent mosjonsnivå. Forøvrig ønskes det at deltakelsen fra HBIL kan være større på kretsens karuselløp både på ski og i terrenget.

Håndballgruppa, herrer 2. laget

Leder: Bjørn Johansen.
 Arb.sted: Avd. 9, tlf. 255, hjem 54503.
 Overtar som oppmann på et lag som har hatt problemer med å stille fullt mannskap. Husk – håndball er gøy – det kreves ingen store kunnskaper, men at man noget vil.

Fotballgruppa, 1. laget

Leder: Tor Harald Olsen.
 Arb.sted: A-4, tlf. 333, hjem 56265 og

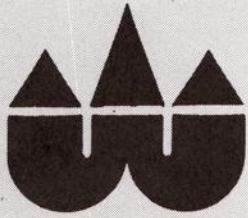
Håndballgruppa, damer

Leder: Marte Lorentzen.

Hjemmeværende, tlf. 58039.

Damehåndballaget har hatt problemer med generasjonsskifte, men har nå kommet på god vei igjen, men trenger fortsatt flere damer med håndball/triminteresse.

Leder for et lag som ikke har det fullt så hardt, «selv om hver kamp skal vinnes». I likhet med 1. laget vil det ikke skade om spillestallen blir større.

NORSK WALLBOARD'S SIDER

Vår og sommertegn

Ja, nå har sommeren kommet til Wallboarden. Det er litt av et syn når en står og betrakter fabrikkens fasade en varm og deilig sommerdag.

Blomster som omkranser en stor og grønn gressplen, med et basseng midt i som barna leker og bader i.

Sport- Nytt Vige-Wall

HERRELAGET sesongen 88/89

Herrelaget i håndball beholdt plassen i 2. divisjon etter en forrykende avslutning av sesongen, og endte opp på 10. plass.

Den mest sentrale spilleren på årets Wallboard lag var uten tvil Tor Ivar Ruud. Hans eminente overblikk på banen samt teknikken hans, gjør ham helt suveren. Froskeskuddene er hans varemerke og spesialitet. (Det er vel ingen som gjør akkurat det slik som deg.)

Hvor var du Bertil Anderse'n (landslagssjef i håndball) da vi spilte mot Hunsfos. Tor Ivar Ruud spilte sin livs kamp. Vi andre på laget håper derfor at du, Tor Ivar, vil aksle Wallboardtrøya også til neste år.

«De andre»

Oppsummering av sesongen 88/89 DAMELAGET

Sesongen er over, og damelaget er fornøyd med si 3. plass i 3. divisjon. Første del av sesongen gikk strålende, det var seier i nesten hver kamp. Men så «dabbet» det av litt mot slutten av sesongen. Det kan kanskje ha sin årsak i at vi kun har hatt 2 treninger . . .

1. oktober var vi med i Arendalslekene. Det var tap på alle kampene: 0-8, 2-6, 5-7, men det gikk oppover på slutten, så hvem vet, hvis vi hadde spilt flere kamper så hadde vi kanskje vunnet?

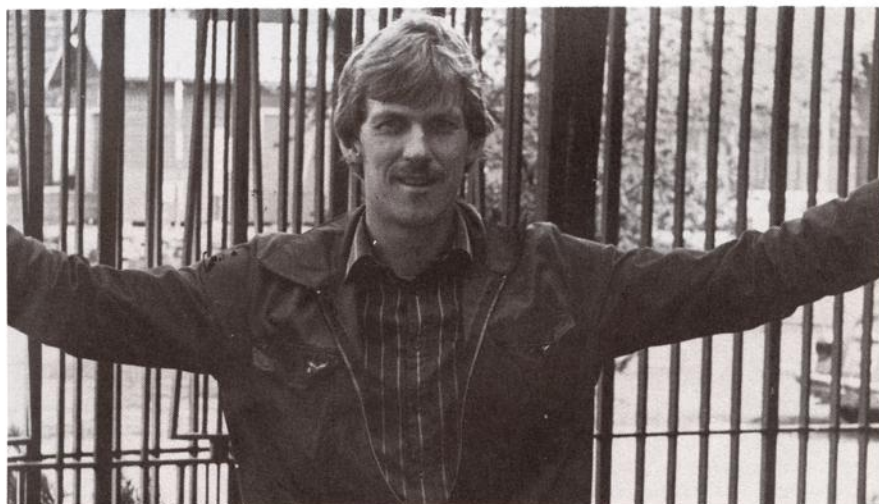
Til høsten starter vi med friskt mot, og håper på at det vil gå enda bedre denne sesongen, tvi, tvi! PS! Vi trenger flere nye spillere, så hvis akkurat DU har lyst til å begynne, ikke nøl, men ring til oppmann Bjørg Marit Viste på Wallboarden, tlf. 55011.

Lagets toppscorer i år ble Wenche Wilhelmsen, med 58 scoringer (se bildet).

Slutttabell for damer 3. div.:

CREDIT SERVICE	16	14	1	1	151- 89	29
SKEIEGRUPPEN	16	13	2	1	125- 79	28
VIGE-WALL	16	7	3	6	121-129	17
DnC	16	6	2	8	88-88	14
TAXI SPORT	16	6	1	9	111-115	13
APOTEKENE	16	6	1	9	119-139	13
CUBUS	16	5	1	10	91-108	11
OLE MOE	16	4	2	10	87-105	10
HENNIG OLSEN	16	4	1	11	98-139	9

BMV

HVOR SKAL DU I SOMMERFERIEN?

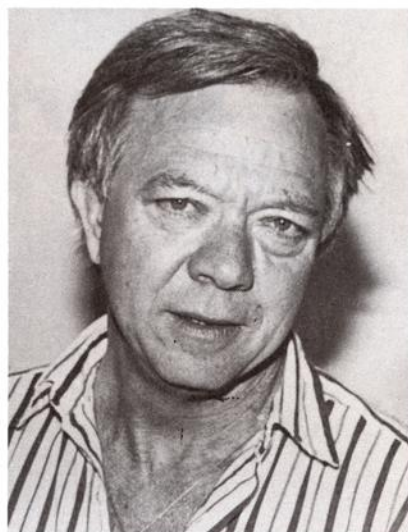
Bjørg Marit Viste – regnskaps-
medarbeider

Jeg skal på bilferie i Danmark og Sverige + at jeg skal en tur bort til Saron Dal.

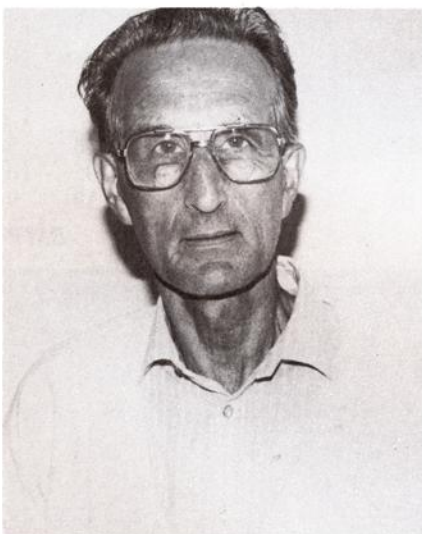
Toralf Askedal – innkjøps-sjef

Antageligvis en tur til noe familie jeg har i England. Mitt motto: Jeg blunker til jentene, og når jeg slutter å gjøre det, da er jeg blitt gammel.

Leif Nordahl – postmann

Jeg skal på ferie i Øst-Tyskland.

Trygve Strandberg – bokholder

Jeg skal 1 uke på hytta på Bjørndalsvannet og 1 uke i Jotunheimen sammen med 4 andre «gude» og fiske og pelle molter. Ellers kuler jeg ned med å gresse og luke og holde plenen min i orden.

Edith Sundstøl – tømmer-sekretær

Jeg har ikke bestemt noe enda.

Henning Nielsen – produksjonssjef

Jeg skal besøke familien min i Danmark.

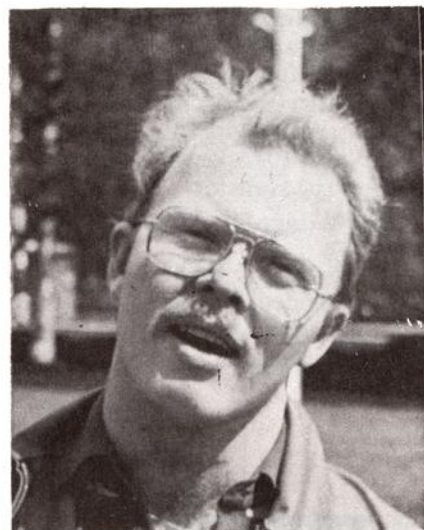

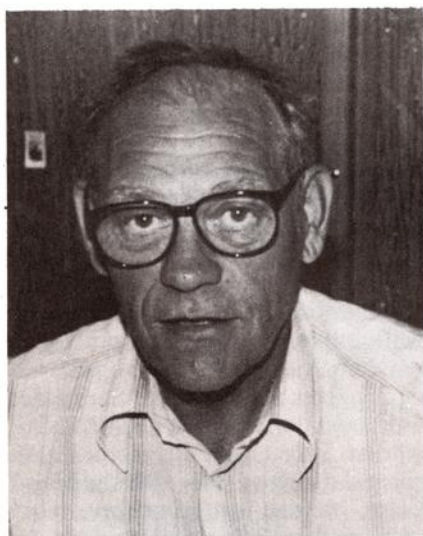
Alf Johnny Homme – produsjonsass.
Jeg skal «Norge Rundt» i bil.

Astrid Urdal – kontordame
Jeg skal på hytta vår på Oggevatn.
Sole meg masse og bli brun og fin.

Trond Steinsland – gartner/
vedlikeholdsarbeider
Jeg skal til Nord-Norge.

Kjell Foss – tømmersjefass.
Jeg skal antageligvis på biltur på
Vestlandet.

Aase Bendiksen – kontordame
Vi skal bygge hus i Søgne, så jeg
kommer nok til å jobbe der endel i
sommer.

Fra personalkontoret N.W. 01.03. til 30.06. 1989

Ingen nyansettelser.

SLUTTET:

Johnny Kile
01.03.89. Død.
Tore Jan Nygaard
10.03.89. Uføretrygdet.
Leonard Winger
31.03. Uføretrygdet.
Mage Breilid
25.06.89. Pensjon.

I det siste har vi alle lagt merke til at vi har fått det så fint utforbi. Plenen står der så nyklippet og fin, og der er ikke et gresstrå i blomsterbeddene.

Så en dag tenkte vi at vi måtte sjekke. Og vi fant ham, som sedvanlig i full gang med omsorgfull pleie i et bed.

Så her er gutten som står på og holder orden utenfor Wallboarden.

Mitt navn er Elisabeth Breland født Hansen. Min far Hans Christian Hansen var fra Kongsberg. Min mor, Andrea Hansen var fra Kristiansand. Jeg er født på Hunsfoss i Vennesla 13/11 1898. Vi var 10 søsken – 8 vokste opp. Vi bodde på Hunsfoss, på «øya», ved fabrikk, så far hadde kort arbeidsvei.

Arbeidstida var fra 6 om morgenen til 6 om kvelden. Som den arbeidstrell han var, var han mer i fabrikk enn hjemme. Han hadde jobb som for-

en hage utenfor huset, og der ble det dyrket grønnsaker. Mange hadde også frukttrær, som epler, kirsebær, stikkelsesbær, rips og solbær. Naboen vår Bertha, var en mester til å dyrke grønnsaker. I hennes hage var det frukt, bær, persille, salvie, gulrot, nepe, kålrot og kål, sjeldne ting dengang.

Vi hadde også bær og grønnsaker, og ei diger herlig eik, over 100 år gammel, og med ei diger huske i. Den var nok farlig, men det gikk da godt det

se bryggerhusene var en diger baker-ovn, med plass til en masse brød. Den ble fyrte opp med ved, og måtte sopes når den ble passe varm. Dette måtte gjøres nøye. Til dette ble det brukt furukvister på en lang stake. Ved riktig fyring var ovnen riktig god. Brødet ble mye bedre i den enn i de moderne ovenene. Bakstehelle og bakebord var der også. Det ble bakt i samme rom som skittentøyet ble vasket.

Ved siden av bryggerhuset lå rulleboden. Rulleboden var en sak for seg.

Dette er en fortelling som farmor Elisabeth Breland skrev ned på sine gamle dager. Den ble skrevet stykkevis og delt, etterhvert som hun husket. Her er delene satt sammen, men alt er skrevet med hennes egne ord.

mann, og sparte seg aldri, og litt for mye ble det nok. Arbeidsfolkene ble nok lei av å ha ham rundt seg stadig. Han gikk helt opp i arbeidet sitt.

Huset vi bodde i var ei diger stokkebygd brakke med 16 leiligheter, 8 leiligheter på hver inngang. Mellom leilighetene i hver etasje var det ei lang gang. Det var også to små leiligheter i 3. etasje.

I enden av den lange gangen stod ei brannsprøyte. Den kunne vel romme 50–60 liter. Den hadde en slange på en halv meter, og det måtte trækkes på en pedal for å få vannet ut. Jeg kan forresten aldri huske at det var vann i den. Vannet måtte hentes i bekken som rant nedenfor huset.

Huset var godt og varmt, og hadde kjeller med boder til alle. I 3. etasje var der også boder til alle og et digert tørkeloft. Leilighetene som var delt med en lang korridor var en yndet lekeplass i regnvær. Leilighetene var på 1 værelse og kjøkken, lyse og pene og der var høyt under taket. Kjøkkenet var stort med en stor og god komfyr, og noen hadde så men en liten vanntank som ble varmet opp når en fyrte på komfyren. Ellers var det mange som brukte beatrice med to eller tre bluss, det falt vel billigere enn vedfyring.

Uthuset hadde 16 svære vedboder med plass til en hel skog med ved. Her var også utedøer, 4 i hver gang. To familier om hver do. I hver ende av gangen stod digre søppelkasser med plass til all verdens søppel. Åpne som de var samlet det seg svermer med digre feite fluer på varme sommerdager. Det var ikke noe helsevesen dengang, men rotene hadde det fint. Om våren ble doene tømt på lasteplassen, og her var det en liten åkerlapp til hver, og i den møkka satte vi poteter. Mange hadde en lit-

og.

Så må jeg nevne min store forbrytelse, som at jeg ålte meg frem og fikk tak i et sureple som var kommet «nesten» over i vår hage. Jeg hadde ingen Adam å by det til, så jeg spiste det selv. Men du verden, nabobarna hadde sett synderen, og nå kom straffen. Så redd har jeg aldri vært. Nabokona brølte, og jeg turde ikke gå hjem å spise, for hvis mor fikk greie på det fikk jeg kjeft der og. Straffen var stor for en epletjuv dengang.

Rengjøring av ganger, trapper og uthuset gikk på omgang. Det var en drøy jobb især vintersdag. Vann til husbruk måtte hentes i ei pumpe som stod i nabogården 100 meter unna, men det var riktig fint vann. De voksne brukte åk til vannbæring, da kunne de ta to pøser av gangen. Ungene brukte spann. Åket var en trefjøl med en runding for nakken, og med et tau på hver side med en krok til å feste bøttehankene i. Vintersdag var det ingen lett jobb å bære vann, det var helst surt.

Gårdsplassen var stor som en fotballbane, og der samlet både store og små seg. Der ble det spilt fotball, slått ball, og drevet idrett. I heia var det ski og akebakke. En stor danseplan var der også. Her gikk dansen til trekkspill og hornmusikk. Hornmusikken var riktig bra. De hadde flotte snorer på luene sine og spille kunne de.

Nå må jeg fortelle litt om bryggerhuset og rulleboden. Der var to vaske-rom med ei diger innemurt gryte i hver. Gulvet var sementert, og i hjørnet var det et hull som vannet fra vaskingen kunne renne gjennom. Så gikk det ut i ei grøft utenfor. Det var et yndet sted for ungene å lage sølekaker. I et av dis-

Der var det ei diger rulle. Den stod på et stort stativ. Oppå den lå 3 runde stokker, og så ei stor kasse med to steinheller oppi. Denne ble rullet frem og tilbake på de runde stakkene. Tøyet ble lagt rundt stakkene. Tøyet ble fint ettersom folk var flinke til å legge det rundt. Helst skulle det være en person i hver ende, en til å dra og en til å skyve, for det var svært tungt.

Denne rulleboden ble også brukt til gravkapell når en av beboerne døde. Da ble vinduene dekket til, og kisten ble satt på rullebordet til begravellesdagen. Da ble den flyttet inn i den korridoren der vedkomne hadde bodd. Det ble strødd einer eller granbar på heile gulvet, og langt ut på gårdsplassen. Langkjerra som skulle brukes ble også pyntet med granbar. Så ble det holdt andakt før følget gikk til kirkegården. Følget gikk direkte til kirkegården dengang. Når det skulle gis krans, ble den lagt på et serveringsbrett med en hvit serviett under. Så gikk man til avdødes hjem med den.

Rulleboden var et nifst rom i min barndom, uhyggen var stor, en forsmak på døden. Kanskje var det voksne som følte det samme. De fleste unngikk rulleboden etter mørkets frembrudd. Folk likte heller ikke å gå forbi i mørket når lyset fra stuen speilte seg i vinduene.

Maren, som drev spiseforretning for arbeiderne var vel heller ikke helt trygg. Når hun skulle bake, måtte jeg alltid være med å bære brødtrauet både fram og tilbake. Lønna var et lite brød. Det var deilig. Maren var den eneste jeg kjente som hadde gullfisk i bolle. Snille Maren, som hadde mistet sin mann da ungene var små, som strevde og sleit for sine, og alltid var like blid mot oss unger. Den tid var det

ingen trygd, det var slit eller fattigkase. De fleste sleit seg til krumme rygger og dårlige bein. Folk måtte spare og spare for å slippe å ty til fattigvesnet.

Mens jeg forteller dette må jeg nevne fetteren min. Han var eldst av 10 barn. Faren døde av tuberkulose, og moren satt igjen uten midler. De andre tjente nok litt, men det var ikke nok. Han fikk en skatt på 18 kroner, men nektet å betale den. Så en dag mens han var på arbeid kom de og tok stueklokka som pant. Da han kom hjem og hørte det ble han rasende, og gikk til vedkomne og forlangte klokka tilbake, ellers skulle de få, alle samma på kommunen. Enden ble at han kom hjem med klokka under armen, og han hørte aldri noe mer.

Naboen Bertha må nevnes igjen. Hun kunne alt. Hun kunne koke i bryllup og selskaper av alle slag. Hun våket over syke, og stelte de døde. Hun var den som kom vel ut av alt. Som da en av frikirkens folk kritiserte henne for at hun kokte på ungdomsfestene. Ja, sa hun, det er mitt levebrød, men så vidt jeg vet bakte du julekakene til festen. Svaret kom kjapt og kontant. Hun var en hjelper på mange måter, urredd alle størrelser i bygda. Jeg har ofte tenkt på hva hun kunne blitt i samfunnet om hun hadde fått utdanning.

Jeg må litt tilbake til hjemmet vårt igjen.

Når det var jul eller andre selskap brukte vi bestestua. Vi hadde bestestue, for siden vi var så mange hadde vi to leiligheter. Tilsammen 3 rom og kjøkken.

Når det var fester hendte det at far tok det toradete trekkspillet, og da danset vi. Ellers ble voksne og barn studd sammen på to soverom. Stua var for god til å sove i. I stua var det sofa, fire stoler, en gyngestol (amerikansk), fire stoler og et stort polert bord, en lampe med lyserød kuppel, og holdere til lys med fine prismer til. Under lampa hang en lubben engel, naken, med store vinger.

Paradis og kaste på stikka var et sikkert vårtegn på gårdsplassen. Vi brukte knapper som vi hadde i en liten tøypose, og heldig var den som fikk en stor fin knapp i gevinst. Ellers var det populært med å trille ball i hatt, ringler og gjemselsleker, især i mørkingen. For enkelte ble disse ringlekene regnet som synd, og det var noe som var leit. Men moroa overvant kritikken og vi fortsatte å synde.

Jeg husker det første 1. mai toget. En fin solskinsdag. Så mange deltagere var det ikke, men flere enn noen

hadde ventet. Vi satt i skogkanten og så det hele. Det var mange som så det som en skam å demonstrere. Litt mer lønn ville nok alle ha, men det måtte andre sørge for. Da toget ble oppløst, kom min fetter som var med i musikken og i fagforeningen bort til oss. Han strålte som ei sol, og det var en begeistring uten like. Om hans onkel (min far) var like begeistret tror jeg ikke. Han var ekte venstremann og uvant med demonstrasjoner. Selv om jeg var liten syntes jeg det var moro at han alltid var så glad, den fetteren min. Han var så men ingen oppviger. Han reiste senere til Amerika og ble formann på en stor jernbanevognfabrikk, og hadde det veldig godt. Mange er de som skrev til ham og fikk hans hjelp til å garantere for seg, og til å få jobber. Mange av jobbsøkerne bodde hjemme hos ham i mellomtiden. Jeg lurur på om noen takk ble ham til del, jeg har aldri hørt om det.

Når jeg tenker på alle disse menneskene som bodde i dette huset, kan jeg ikke forstå at det kunne gå så bra. Stort sett var der fred. En og annen gang ble der litt bråk når ungene rant på kjelke utenfor stua der mannen i huset sov om dagen for å være uthvilt til nattskiftet som startet klokken 6 om kvelden. Lørdag kveld og søndag var hviledager som trengtes sårt. Mnge var ivrige jegere og fiskere. Fisk var det nok av i både elver og vann. Fugl var det i massevis. En tiur kostet i utvalg kr. 1,50.

Ivar Breland
Januar 1989

Fra sentralbordet:

Så stikker vi innom resepsjonen, til Emmy. En samtale var det vanskelig å få til i det det kimet i et kjø, som hos en av bygdas leger. Men vi rakk å spørre om hvor mange ganger om dagen de måtte ha tak i telefonrøret for ringing ut og inn.

– Det er ikke godt å si, svarte Emmy, men norn hundre ganger må det da bli.

– Så ringer det igjen: «Nårsk Wål-bård Værsego, – et øyeblikk».

– Da du har privattelefoner hjemme, hender det noen ganger at dere av ren rutine svarer: «Nårsk Wål-bård, værsego?» Det har hendt, bekrefter Emmy.

– Må dere noen ganger løpe fra sentralbordet med bud til en eller annen

som dere ikke kan treffe over den interne telefonen eller over callingen? – Ja, men det blir da bare til de aller nærmeste kontorene. Kan noen av dine vanlige familiære uttrykk løpe av med deg når du mottar en oppringing? – Ja, ei gang sa jeg bare hei! Var det til en av de kresne og stive kundene? – Nei, heldigvis, det var til et snilt og hyggelig menneske som bare syntes det var litt gøy.

– Forresten vil jeg understreke at kundene alltid er hyggelige. Jeg har «venner» over hele landet.

Vi takker for praten.

Red.

Årsmøte i Wallboard Fagforening

Wallboard Fagforening har avholdt sitt årsmøte. Årsmøtet ble arrangert på Trekanten Bistro Formann Dagfinn Lund ønsket de rundt 50 deltakerne velkomne til årsmøtet og årsmøtet ble konstituert med Dagfinn Lund som dirigent og Bjørn Haugland som sekretær. Deretter inntok deltakerne en treretters middag, en middag som smakte veldig godt.

Styrets beretning ble lest av sekretæren, formannen hadde en orientering fra tillitsmannsutvalg. Hovedverneombud Steinar Fredriksen orienterte om arbeidet i arbeidsmiljøutvalget og Tor Strandberg orienterte om arbeidet i bedriftens styre. Alle beretninger ble godkjent.

Kasserer Steinar Sjøberg gjennomgikk regnskapene for hovedkassa og hyttekassa. Det ble reist en del spørsmål angående en del av utgiftene til hyttene, men disse ble svart på av medlemmer i hyttekomitéen.

Årsmøtet vedtok å revidere utleiereglene for hyttene samt å sette større pris på folk som utfører dugnad ved å utstede andeler. Det ble bevilget penger til forskjellige lag og foreninger bl.a. til eldresenteret, pensjonistforeninger, bedriftsidrettslaget og midler for etablering av en skyttergruppe ved Wallboarden.

Det ble gjenvalg av alle over nesten hele linjen, dvs. at Dagfinn Lund fortsetter som formann, med Sigbjørn Bjørkås som nestformann og Bjørn Haugland som sekretær. Årsmøtet ble holdt i en rolig og vennlig atmosfære.

«Tost»

EN VETERAN TAKKER AV

Tømmersjef Magne Breilid forlater nå sin arbeidsplass etter 40 års tjeneste ved bedriften.

På personalkortet fra dengang står ansettelsesdato 1. mai 1949. Vi betviler ikke riktigheten, men det hører nok til sjeldenhetene at man blir ansatt på selveste 1. mai. Datoen betyr dog ikke så mye i denne sammenheng, for i god tid før ansettelsen var Breilid utpekt som tømmersjef av daværende direktør Olaf Rueness. Dette skjedde i samråd med og etter anbefaling av fremtredende representanter for skogbruket på Sørlandet. Egentlig var det bare et spørsmål om tidspunkt som skulle velges.

Magne Breilid kommer fra Kile i Hægeland, dengang nabokommune til Vennesla. Hans første tid ved bedriften var betydelig anderledes enn den er i dag. Kontorene var i den nå revne tyskerbrakkka i Vigelandsmoen. Breilids kontor fungerte også som hybel med sparsomt møblement. Fremkomstmiddelet var tog og sykkel.

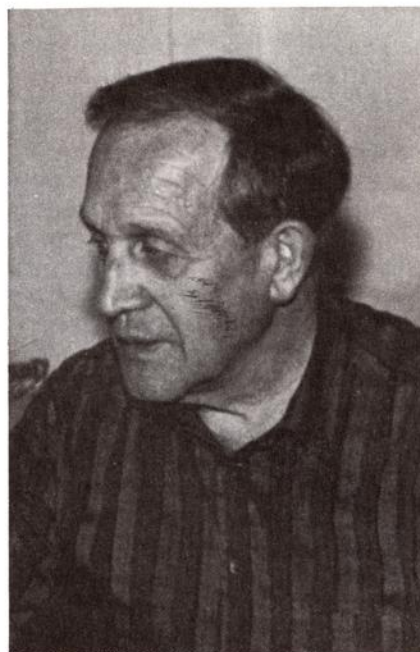
Men om forholdene var beskjedne,

var oppgavene for den unge mann store. Helt fra bunnen av skulle han legge opp og organisere innkjøp, transport og lagring av råstoff, en oppgave han måtte være den suverene leder for og som krevde praktisk skjønn kombinert med sunn økonomisk vurderingsevne – fra dengang ca. 30.000 m³ og frem til i dag med 120.000 m³ råstoff. Han har vært bedriftens mann ved alle tømmerprisforhandlinger på lokalt og sentralt hold. Innen skogbruk og treforedlingsindustri har han vunnet ry på grunn av sin faglige dyktighet og personlige legning. Med hans omgjengelige og lune vesen, sin utpregede sans for humor, kommer han alltid godt ut av det med alle de mennesker han har med å gjøre i sitt virke.

Om Magne Breilid har hatt skog og tømmer som profesjon, har skog også vært hans hobby. Ved sin interesse på dette området, vil han på sin eiendom på Lauvås i Hægeland sikkert kunne fylle sin nye fritid.

Breilid runder av sitt yrkesaktive liv i god fysisk form. Vi håper og tror at Synnøve og han vil få mange gode år fremover, og ønsker dem begge alt godt!

Edvin Skaia

40 ÅR VED WALLBOARDEN

1. mai i år er det 40 år siden Kristian Hansen begynte sitt arbeid ved Norsk Wallboard. Han begynte som dreier på verkstedet som på denne tiden hadde en arbeidsstokk på 3 mann. Kristian hansen er født og oppvokst i Vennesla og er i dag bosatt på Moseidmoen. Etter folkeskolen gikk han et år på yrkesskolen og i 1942 begynte han i lære som dreier ved Kristiansand Mek. Verksted. På mekken ble han til han begynte på verkstedet ved Wallboarden, som i 1949 var i ferd med å gjøre klar produksjonsutstyret for den fremtidige drift. Den gang var verkstedet i de gamle tyskerbrakkene som lå der hvor lageret er idag.

Kristian har vært dreier her i 40 år, men de senere år har han i tillegg fungert som arbeidende formann inne på verkstedet. Han har vært reserveformann og søndagsbas i en årrekke. Han har vært aktiv i fagforeninga hvor han har vært sekretær i flere år, samtidig

som han har vært tillitsmann for verkstedgruppa i et par perioder.

I fritiden er Kristian en ivrig mynt- og frimerkesamler. Denne interessen arvet han fra sin far som hadde samlet i mange år. Det er en fin og attraktiv samling som Kristian er i besittelse av. Han er også en ivrig hagemann som avler fram sine egne sommerplanter.

Å være på en bedrift i hele 40 år vil si at en har trivdes på arbeidsplassen, men det har selvfølgelig vært perioder som en har vært lei av hele bedriften. Kristian har vært en trofast og meget dyktig fagmann på verkstedet, det står respekt av det arbeidet han har utført ved bedriften. Han har mottatt gullklokke for 25 år ved bedriften og han har mottatt Norges Vels medalje for 30 års innsats på en arbeidsplass.

Kristian er for øyeblikket sykkelmeldt på grunn av problemer med knærne, men vi håper at han snart vil være tilbake på Wallboarden igjen, kanskje ikke som dreier men i en annen funksjon. Vi ønsker han en riktig god sommer.

«Tost»